

Întâmpinarea Domnului, icoană portabilă 90x58 cm, sfârșitul secolului XV, Muzeul din Novgorod, Rusia.

† ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului,
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Darurile primite de om din întâlnirea cu Domnul Hristos

In început de februarie, pe data de 2, sărbătorim *Întâmpinarea Domnului*, unul dintre praznicele împărătești. Numită în greacă *Η Υπαπαντή του Κυρίου*, sau, în slavă, *Stretenia*, aceasta ne aduce aminte de ziua în care Preasfânta Fecioară Maria, conformându-se Legii, s-a suit la templul din Ierusalim, la 40 de zile după nașterea Domnului, pentru curățirea ei. Se aducea jertfă un miel iar de nu-i va da mâna să aducă un miel, să ia două turturele sau doi pui de porumbel, unul pentru ardere de tot și altul jertfă pentru păcat, și o va curăți preotul și curată va fi (Levitic 12, 8).

Tot atunci Dumnezeiescul Prunc a fost întâmpinat de către Dreptul Simeon. De aceea sărbătoarea e numită *Întâmpinarea Domnului*, fiind trecută între sărbătorile Mântuitorului. Sfântul Evanghelist Luca ne relatează că, atunci când s-au împlinit zilele curățirii lor, după Legea lui Moise, L-au adus pe Prunc la Ierusalim ca să-L pună înaintea Domnului, precum este scris în Legea Domnului, ca orice întâi-născut de parte bărbătească să fie închinat Domnului, și ca să dea jertfă, precum s-a zis în Legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumbel (Luca 2, 22-24).

La templu era Dreptul Simeon care L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: Acum, slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că ochii mei văzură mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înaintea feței tuturor popoarelor, lumină spre descoperire neamurilor și slavă poporului Tău Israel (Luca 2, 29-32).

Idealul vieții lui Simeon era întâlnirea cu Hristos. Și acest ideal s-a împlinit. S-a împlinit pentru că dreptul Simeon avea calitățile spirituale necesare pentru o experiență duhovnicească de această anvergură. Ne spune Evanghelistul că era un om în Ierusalim, cu numele Simeon; și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui (Luca 2, 25). Prin urmare, era împodobit măcar cu patru virtuți: era drept, era cu frică de Dumnezeu, era încrezător în promisiunile lui Dumnezeu și era plin de Duh Sfânt.

Virtuțile pe care le avea erau esențiale: în raport cu cerul era om cu frică de Dumnezeu, în raport cu semenii era drept, iar în promisiunile Scripturilor avea o încredere desăvârșită. Pe deasupra, datorită vieții sale sfinte, era plin de Duh Sfânt. Urmarea a fost că L-a întâlnit pe Domnul Hristos. Iar cel mai mare dar pe care i l-a făcut a fost mântuirea, salvarea din păcat și din moarte și dobândirea vieții veșnice. O spune sintagma: *ochii mei văzură mântuirea Ta* (Luca 2, 30).

Dacă vrem să-L întâlnim pe Domnul Hristos, și ce om n-ar vrea să-L întâlnească?, trebuie să-i imităm virtuțile dreptului Simeon. Într-o lume ce se secularizează s-avem preocupări spirituale serioase, s-avem frică de Dumnezeu și să-i antrenăm și pe alții în acest mod de a trăi.

Iar față de semenii noștri să fim cu iubire și drepti. Să dăm celui cu darea, dare; celui cu vama, vamă; celui cu teama, teamă; celui cu cinstea, cinste (Romani 13,7). Să fim apoi încrezători în promisiunile lui Hristos, care iar va să vină să judece viii și morții, a Cărui împărăție nu va avea sfârșit. Peste toate acestea, ducând o viață sfântă, vom fi plini de Duh Sfânt.

Urmarea? Îl vom întâlni pe Hristos, iar Acesta ne va covârși cu darurile Sale. Primul dar, și cel mai important, va fi mântuirea. Domnul Hristos ne va salva din păcat și din moarte și ne va face părtași Împărăției Sale.

Alte daruri sunt amintite tocmai în slujba Întâmpinării Domnului. Zice condacul așa: *Cel ce cu nașterea Ta ai sfințit pântecele Fecioarei și precum se cuvenea ne-ai mântuit pe noi, Hristoase Dumnezeule, împacă lumea ce se găsește în războaie și întărește Biserica pe care o ai iubit, Unule Iubitorule de oameni!*

Într-o lume fracturată de discordie și ură, inclusiv în România, Mântuitorul Hristos aduce pace, fortifică sufletele, pe măsură ce oamenii se apropie de El. Și implicit, creștinii devenind mai buni, se întărește Biserica pământească.

În concluzie, este de dorit ca oamenii să se întâlnească cu Domnul Hristos și să fie covârșiți de darurile Sale.

¹ Mineiul pe Februarie, Alba-Iulia, 2001, p. 27.

DIN SUMAR:

- Biserica în vremuri de criză – **ADRIAN PAPAHAĞI**.....(p. 2)
- Țara Almăjului ca univers – **ALEXANDRU NEMOIANU**.....(p. 3)
- Sfinții Teodori Stratilat și Tiron în innografie și iconografie – **MARCEL MUNTEAN**.....(p. 3)
- Misiune și mărturisire ortodoxă în viața și scrierile bartolomiene – **ARHIM. ANDREI COROIAN**..(p. 4)
- Un protest versificat – **AUREL SASU**.....(p. 4)
- Arhiepiscopul Ioan Maximovici - lecție de sfințenie pentru omul contemporan – **PROTOS. BENEDICT VESA**...(p. 5)

Comunicat de presă

03.02.2017

Îndemn la rugăciune, dialog și coresponsabilitate socială

Societatea românească este foarte tulburată în aceste zile, deoarece există un conflict între instituții majore ale statului și, ca atare, o polarizare în rândurile populației. Deși neutră din punct de vedere politic, Biserica nu este indiferentă în plan social, ci receptivă orientărilor sau dorințelor majore ale poporului: dreptatea socială, diminuarea sărăciei și creșterea nivelului de trai.

În acest sens, trebuie continuată lupta anticorupție, iar cei vinovați trebuie sancționați, deoarece hoția și furtul degradează societatea în plan moral și material. Totodată, lupta împotriva corupției nu trebuie folosită în scopuri politice partinice, iar sancționarea și folosirea penitenciarelor nu trebuie confundată cu exterminarea, deoarece scopul acestora este îndreptarea și reintegrarea socială a celor care recunosc și regretă faptele rele pe care le-au săvârșit.

În acest context social polarizat și fracturat, în calitatea ei de „factor al păcii sociale” (cf. Legea cultelor nr. 489/2006, art. 7, al.1), **Biserica îndeamnă la rugăciune, dialog și coresponsabilitate socială.**

Rugăciunea este necesară, deoarece luminează rațiunea, pacifică patimile egoiste și cultivă comuniunea de iubire a oamenilor cu Dumnezeu și întreolaltă.

Dialogul este necesar pentru a depăși conflictele între persoane, instituții și orientări sociale divergente.

Coresponsabilitatea socială este necesară, deoarece transferul de responsabilitate totală asupra adversarului nu rezolvă problemele comune ale societății, care are nevoie de soluții concrete elaborate în comun.

Prin urmare, Patriarhia Română cheamă pe toți slujitorii Sfințelor Altare și pe toți credincioșii să săvârșească rugăciuni pentru pacea și unitatea poporului român, pentru înnoirea vieții morale și spirituale a societății românești, dar și să încurajeze dialogul și coresponsabilitatea în societate.

Biroul de Presă
al Patriarhiei Române

Biserica în vremuri de criză

Adrian Papahagi

În natura sa divino-umană, Biserica este cea mai complexă instituție. Mistic, ea este trupul lui Hristos și înseamnă comuniunea celor vii, viitori sau adormiți întru nădejdea învierii cu Cel care este Calea, Adevărul și Viața. Chiar dacă împărăția lui Hristos nu este din lumea aceasta, Biserica Lui se manifestă aici, ca moștenire lăsată apostolilor și, prin ei, nouă. Instituție și comunitate totodată, Biserica este ierarhie și mireni uniți prin mărturisirea lui Hristos și prin tradiția biblică, apostolică, patristică și recentă. Biserica este crez și taine, ierarhie și popor, tradiție străveche și deschidere eshatologică, este în timp și dincolo de el, în lume și dincolo de ea, este văzută și nevăzută, zid și duh. Ea este comunitate veșnic vie, dar totuși nu se limitează la oameni, și cu atât mai puțin exclusiv la ierarhi și cler. Ireductibilă la ziduri și denominații, ea sălășluiește totuși în clădiri de patrimoniu sau controversate, în spații culturale diferite. Scindată confesional și instituțional din cauza nevredniciei omenești, ea rămâne una, sfântă, sobornicească și apostolească întru Iisus Hristos.

Testament, de Marin Gherasim, ulei pe pânză, 2009.

Cu această complicată alcătuire, Biserica se constituie într-un corp care transcende vremelnicia organizărilor sociale și politice, și totuși este marcat de timp și supus vremurilor. Memoria ei instituțională se întinde dincolo de cea a oricărei forme politice existente, căci doar Biserica a cunoscut persecuția și apoi cinstirea Imperiului Roman, gloria bizantină și avântul germanic, ascetismul oriental și prigoana califatelor, regate, principate, republici, tiranii și democrații, în toate epocile și pe toate meridianele.

Incredibila autoritate a Bisericii pune în criză monopolul pe care statele seculare de astăzi îl încearcă nu doar asupra ordinii, ci și asupra conștiințelor. Intimidată de Biserică, puterea politică încearcă, după caz, să o marginalizeze sau să își atragă bunăvoința ei aducătoare de voturi și de legitimitate. Există nenumărate formule politice, de la ostilitatea franceză față de Biserica Catolică până la subordonarea Bisericii Anglicane față de suveran, de la respectul statului față de autoritatea Vaticanului în Italia sau influența majoră a Bisericii Ortodoxe în Grecia, până la politizarea Bisericii în Rusia lui Putin. La noi, se poate spune că toate guvernele au manifestat respect față de Biserica Ortodoxă Română și față de celelalte culte, iar conducerile acestora au manifestat o anumită bunăvoință, nu complet dezinteresată, față de dispensatorii vremelnici ai banului public. Atitudinea generală a ierarhiei BOR față de stat a fost, în general, una complezentă: urmând învățătura hristică, Biserica a dat cezarului ce este al cezarului și s-a ferit de poziții prea tranșante, chiar și când cezarul s-a dovedit mai degrabă un Nero decât un Constantin.

În vremuri de criză morală majoră, precum acestea pe care le trăim, Biserica se află într-o dilemă între proclamarea curajoasă a Adevărului pe care este fondată și reținerea față de implicarea politică, între păstoria turmei sale, compusă din credincioși care sunt totodată și cetățeni, și o formă de retragere din veac care poate părea virtuoasă, dar poate fi citită și ca lipsă de curaj. Ce să facă Biserica, atunci când unii o somează să nu se amestece în treburile cetății, iar alții o acuză că nu are un cuvânt de învățătură prompt și adecvat?

Firește, poziția mea nu are nicio autoritate: ea este simpla părere a unui creștin ortodox căruia îi pasă de Biserica sa. Cred însă că dilema nu este atât de complicată pe cât pare, așa cum nimic nu trebuie să fie pentru cei care trăiesc în lumina Adevărului revelat de însuși Hristos, Dumnezeu nostru. Separația Bisericii de stat se referă exclusiv la lipsa de imixtiune a ierarhilor în actul guvernării și la non-ingerința statului în treburile Bisericii. Ea nu înseamnă (auto)exilarea Bisericii din cetate, fiindcă acest lucru este pur și simplu imposibil – Biserica îi cuprinde pe toți fiii săi, trăitori în veac și cetățeni cu drepturi depline, așa cum drepturi politice depline au și slujitorii Bisericii. Biserica face bine să nu se implice, ca instituție, în jocul politic, dar aceasta nu înseamnă că nu are dreptul și chiar obligația morală de a se pronunța în toate chestiunile care privesc binele comun, interesul general al comunității, cu atât mai mult cu cât corpul politic este majoritar ortodox, și în general, majoritar creștin. Atunci când se pronunță, Biserica nu are a susține partizan, o tabără politică sau alta. Magisteriul ei trece dincolo de partizanele, căci Biserica slujește doar Adevărul, Dreptatea, Iubirea de oameni, nu adevărurile parțiale sau pasiunile cu care operează politicul în cetatea imperfectă a oamenilor.

În contextul unei crize morale, de încredere a poporului în guvernanții săi, Biserica trebuie să facă exact ceea ce a făcut recent prin vocea Părintelui Patriarh și a purtătorului său de cuvânt: să numească păcatul păcat și greșeala greșeală, să fie alături de poporul său întru dreptate și adevăr. Căci, așa cum ne învață înțeleptul Rege Solomon, „când dreptii domnesc se bucură poporul și, când stăpânesc cei fără de lege, suspină” (Pilde 29, 2). Biserica nu comite un act de ingerință politică atunci când, de la înălțimea magisteriului său, afirmă că dreptatea și cinstea sunt bineplăcute lui Dumnezeu, iar corupția, necinstea, hoția sunt urâte în fața ochilor Săi. Ea nu face politică atunci când ne reamintește că a opta poruncă este „Să nu furi” (Leșirea 20, 15), că aceasta e întărită în cartea a treia a lui Moise, „Să nu furați, să nu spuneți minciună și să nu înșele nimeni pe aproapele său” (Leviticul 19, 11), că Mântuitorul Iisus o confirmă (Luca 18, 20), iar Sfântul Apostol Pavel ne avertizează că nedreptii și furii nu vor moșteni împărăția lui Dumnezeu (I Corinteni 6, 9-10).

Rolul Bisericii nu este să conducă treburile cetății, dar ea este datoare să fie călăuză morală și duhovnicească cărmuitorilor acesteia și întregului popor, având astfel obligația să le amintească celor care conduc vremelnicele destinul țării cuvintele de foc ale profetului Isaia: „Vai de cei ce fac legi nedrepte și de cei ce scriu hotărâri silnice. Ca să îndepărteze pe cei slabi de la judecată și să răpească dreptatea sărmanilor poporului Meu [...]. Dar ce veți face voi în ziua pedepsirii și cum vă veți feri de furtuna ce vine de departe? Către cine veți fugi ca să fiți ajutați și unde veți lăsa comorile voastre?” (Isaia 10, 1-3).

Nava, de Marin Gherasim, ulei pe pânză, 2009.

Pedagogia Scripturii nu poate decât să facă bine comunității, să fortifice moralitatea corpului politic și a celui social, să sporească înfrânarea prin denunțarea păcatului și evocarea mâniei lui Dumnezeu împotriva fărădelegii. Firește, proclamarea învățăturii biblice trebuie însoțită de acte. Biserica este milostivă și iertătoare, dar aceasta nu înseamnă că își poate pune mâna asupra unor politicieni corupți, transferându-le imensa ei autoritate și credibilitate morală. Tocmai fiindcă magisteriul ei transcende mărul politic, Biserica este datoare să se opună curajos fărădelegii manifestate în politică sau în societate – mai ales că nimeni nu riscă azi martiriul, ci doar lipsa unor finanțări, utile pentru ziduri, dar irelevante pentru Adevărul și Dreptatea care zidesc omul interior întru slava lui Dumnezeu.

Tableta lunii

Țara Almăjului ca univers

Alexandru Nemoianu

(Statele Unite)

Intotdeauna lucrurile "mari" și "importante" (și încă mai vărtos soluționarea lor) pot fi aflate în detaliile existenței imediate și în "universul" (întotdeauna mic și la îndemână) care ne înconjoară. Câteva exemple pot fi ilustrative.

Foarte adesea ne frământăm pentru problemele "mari" ale lumii și politici naționale ori internaționale și suntem grăbiți cu soluții energice și îndrăznețe dar suntem mai șovăielnici atunci când întrebări similare ne privesc personal: care este starea din familia noastră?; suntem ori ba credincioși unul altuia?; ne gospodărim cu bună cuviință?; suntem capabili să rezolvăm cu pace diferențele ce le vom fi având cu neamuri ori vecini? etc., etc. În același timp ne străduim să aflăm despre locuri departate și cheltuim să vedem târâmurii așezate peste mări și țări fără să băgăm de seamă că "universul" este lângă noi, efectiv cade pe fiecare dintre noi. Cu aceste gânduri în minte am îndrăznit să spun că Țara Almăjului din Banat este, în fond, "universul".

Țara Almăjului este o vale intramontană așezată în lungul râului Nergan (ori Nera cum au ales să-i spună învățați de ocazie). A fost locuită din vremi imemorabile, fără exagerare, din totdeauna. Vechimea aceasta este încă ușor de simțit celui care va avea răbdare să colinde hotarul fie și unui singur sat din Almăj. Lesne va fi cu puțință să se observe semnul eternității care înseamnă modelul existențial românesc alcătuit din înțelegerea vie a spiritualității ortodoxe, dreptmăritoare, pravoslavnice. În Almăj vom afla efectiv totul. Bucurii și dureri, dărmicie și zgârcenie, credință și înșelăciune, autenticitate și impostură, frumusețe și urâciune chiar și aspecte aberante ținând de viața cea mai intimă. Totul. Dar, în ce privește relația dintre oameni, în Almăj există, încă, ceva ce în bună măsură în restul lumii a dispărut, mai există relația personală, omenească dintre locuitori care, într-un fel ori altul, sunt neamuri. Există încă o înțelegere și o trăire care transformă simplul act al existenței în viață. Aceasta înseamnă priceperea faptului că nu sunt suficiente principii precum dreptatea, ordinea, folosul și altele asemenea. Ele, aceste principii, excelente în sine, alcătuiesc doar elementele teoretice care pot contribui la alcătuirea unei civilizații. În termeni practici, ele sunt planul după care se zidește o casă. Dar pentru a trece de la stare potențială la ființă mai este nevoie de puțină blândețe, înțelegere, dragoste, bunăvoință și într-ajutorare. Acestea din urmă sunt uneltele și căile prin care planul se face clădire și clădirea se face cămin cald și vatră primitoare. Trăind această înțelegere, în Almăj oamenii, când se văd, încă își dau binețe unul altuia, își stau în ajutor la bucurii și necazuri, încă mai știu ce înseamnă și ce trebuie să fie dulceața vieții. În același timp, în Almăj putem afla toate formele vieții, de la cele mai simple la cele misterioase și toate frumusețile lumii în care Dumnezeu i-a așezat pe oameni.

Cel care va sta seara ori noaptea la un "rând" în una dintre numeroasele mori așezate pe râurile de acolo, va ști ce înseamnă taina unui loc "bântuit" de duhuri ori "muron", cel ce va sta o vreme la o colibă va ști ce înseamnă truda de a îmblânzi natura și de a schimba sălbăticia în cosmos, cel care va înțelege viața unui sat almăjan va ști ce sunt și au fost comunele și orașele libere. Asemenea, cel care va petrece o zi de vară în lungul luncii Nerei ori la "împreunarea apelor" (apei Prigorului cu Nerganul) va ști ce înseamnă și farmecul și spaima junglei, iar cel ce va urca într-o după amiază fierbinte pe Dalma ori Coasta Patasului va ști ce este deșertul și singurătatea africană. Iar cel ce se va afunda în codrii Borloveniului și apoi va urca pe culmea Semenicolui, va trece în lumea fără de pereche a curăției absolute. Nu înseamnă că în Almăj sunt cele mai frumoase locuri din lume, dar înseamnă că locurile de acolo sunt la fel de frumoase ca altele de aiurea!

Almajul este o lume dar, fiindcă suntem în vremelnice și trăim prin comparații, una mai bună, mai aproape de cea în care "ne-a vrut Dumnezeu". Un loc pentru care merită să trăiești și să mori și în a cărui țărână este o cinste și binecuvântare să te odihnești.

Sfinții Teodori Stratilat și Tiron
în iconografie și iconografie

Marcel Muntean

Incând parte din categoria sfinților militari ce au viețuit în veacul al IV-lea, Sfinții Teodori Stratilat și Tiron sunt prăznuiți de Biserica Ortodoxă în luna februarie, la aproximativ o săptămână distanță, respectiv, cel dintâi în data de 8, iar cel de-al doilea în ziua de 17 a lunii.

Este, cu siguranță, adevărat că, în Sinaxarul răsăritean, întâlnim mulți sfinți ce poartă numele de Teodor, nume cu semnificații adânci teologice, astfel cuvântul prin traducere din limba greacă desemnează Θεό-δωρο - *Darul lui Dumnezeu*.

Sfântul Teodor Stratilat a trăit în timpul împăratului Licinius (308-821), fiind originar din Evhaita, având slujbă militară de ordinul Stratilaților -στρατηλάτης, desemnând grad superior în armată, general. Sfântul Teodor avea în subordine cetatea Heracleea, cetate ce se afla în imediata apropiere a Mării Negre, de aceea ea era numită și Heracleea Pontica. Auzind de faptul că era creștin, însuși împăratul a voit să-l cunoască. Zelul cu care Sfântul Teodor îl propovăduia pe Hristos, dar mai

cu seamă cutezanța cu care oșteanul a luat idolii de aur și zeități-le din templu spre a le sfărâma și a le împărți săracilor l-au indignat foarte pe Licinius, care îl trimite la judecată. Sfântul Teodor și-a recunoscut fapta și a fost supus supliciilor și chinurilor grele, fiind bătut cu vâna de bou, strujit cu unghii de fier, i s-au scos ochii, a fost chiar pironit pe cruce și săgetat cu arcul. Mulți dintre ostașii ce au fost martori ai pătimirii sale au crezut în Hristos. În cele din urmă, Sfântul Teodor a fost decapitat în anul 320, iar trupul său a fost îngropat în cetatea natală, Evahita. Moaștele sale au fost duse mai târziu la Veneția, respectiv pe la anul 1260. Cultul său a fost recunoscut și în Apus, lui ridicându-i-se biserică, fiind totodată întâlnit în reprezentările artistice, ca de exemplu în mozaicurile de la San Marco din Veneția și vitraliile de la Chartres din secolul al XIII-lea¹.

Contemporan cu Sfântul Teodor Stratilat, Sfântul Teodor Tiron a fost originar din cetatea Mialon (Holialon), din ținutul Amasiei, și a trăit în timpul împăratului Dioclețian (284-305). El a fost ostaș, în ceata recruților ce purtau numele de tironi, fiind conduși de generalul Vringa. Împreună cu toți soldații, și Sfântul Teodor a primit poruncă împărătească de a jertfi zeilor. Sfântul nu s-a supus acestei porunci, rămânând încă câteva zile în cortul său să poată lua o hotărâre liberă și suficient gândită. Se amintește că ajungând la templul cetății Sibila ori Cybela a dat foc zeităților, fapt ce i-a atras întemnițarea și supunerea la o serie de suplicii cumplite și îngrozitoare. A fost bătut groaznic, întins pe roată și, în cele din urmă, ars de viu într-un cuptor aprins. La întrebările puse de crudul dregător, Sfântul Tiron a răspuns: *Cu*

*Hristos al meu am fost, sunt și voi fi.*² Martiriul său s-a petrecut în anul 304 la data de 17 februarie. Biserica Ortodoxă îl cinstește și în prima sâmbătă a Postului Mare, datorită minunii colivelor.

În acest sens, se ia aminte faptul că, la doar cincizeci de ani de la martiriul Sfântului, împăratul bizantin Ioan Apostatul (361-363), dorind să-i batjocorească pe creștini, a dat ordin guvernatorului Constantinopolului să stropească, cu săgele jertfit idolilor, toate bucatele din piețele orașului. Sfântul Teodor Tiron i s-a arătat în vis arhiepiscopului Eudoxie, căruia i-a poruncit ca creștinii să nu se atingă, nici să cumpere din piețe, ci să mănânce în acea zi doar grâu fiert amestecat cu miere. Astăzi, creștinii numesc acest amestec colivă, iar sâmbăta e cea a Sfântului Teodor Tiron al colivelor.

În spațiul Bisericii Ortodoxe, Sfântul Teodor Stratilat apare, mai întotdeauna, reprezentat alături de Sfântul Teodor Tiron, în picioare, fiind nelipsiți din decorul monumental al lăcașurilor de cult. Ei sunt zugrăviți ca ostași, purtând straie după moda romană: mantie pe umăr, zale și platoșă, având întotdeauna, sabie, scut și sulită.

În această ipostază ne întâmpină cei doi sfinți militari, în registrul de jos al naosului bisericilor răsăritene, alături de Sfinții: Dimitrie, Gheorghe, Mina, Sebastian, Corneliu, Artemie, Procopie etc.

După Erminia lui Dionisie, primul este înfățișat *tânăr*

cu părul creț, cu puțină barbă creată [împărțită în două], în vreme ce Sfântul Teodor Tiron este cu barbă neagră [stufosă], cu părul până sus de urechi.

O serie de icoane ni-i arată călare, împreună sau pe fiecare separat, dar și în reprezentări bust, așa cum îi vizualizăm pe tetrapod în ziua de sărbătoare a lor.

Biserici, mănăstiri, paraclise le poartă numele, ca de altfel și mulți creștini din întreaga lume, având o deosebită venerație pentru cei ce sunt cu adevărat *daruri ale lui Dumnezeu* pentru noi.

Biserica răsăriteană îi prăznuiește cu mare cinste în zilele lor de martiriu, rugându-i pe fiecare dintre ei să mijlocească înaintea lui Hristos, Mântuitorul nostru.

Strălucit voievod al adevăratei oști a împă-

raturii ceresc ai ajuns, fericite Teodor, purtătorule de biruință; că înțelepțește te-ai luptat cu armele credinței, și mulțimile demonilor le-ai biruit și adevărat biruitor te-ai arătat. Pentru aceasta, pe tine cu credință pururea te fericim. Tropar, glasul al 4-lea.

Mari sunt faptele credinței! În izvorul văpăii, ca într-o apă de odihnă, Sfântul Mucenic Teodor s-a bucurat. Că în foc cu totul fiind ars, ca o pâine plăcută Preasfintei Treimi s-a adus. Pentru rugăciunile lui, Hristoase Dumnezeule, mântuiește sufletele noastre. (Tropar, glasul al 4-lea).

Apărătorii cei nebiruiți ai Evhaitelor, frumusețea mucenicilor și a nevoitorilor, însuflețită podoabă, Tiron și Stratilat Teodorii. Veniți cu laude și cu cântări să-i încoronăm, căci lupte și biruința muceniei au răbdat pentru Hristos, Căruia se roagă neîncetat ca să ne izbăvim din toate nevoile, care strigăm: Bucurați-vă, mucenicii Domnului! (Condacul 1)

² Aurelia Bălan Mihailovici, *Dicționar onomastic creștin*, Ed. Sophia, București, 2009, p. 579.

³ Dionisie din Furna, *Erminia picturii bizantine*, Ed. Mitropoliei Banatului, Timișoara, 2000, p. 154.

Sfinții Teodori, icoană portabilă rusească, Muzeul Ermitage, Sankt Petersburg (Rusia).

¹ David Hugh Farmer, *Oxford dicționar al Sfinților*, Ed. Univers Enciclopedic, București, 1999, p. 489.

Misiune și mărturisire ortodoxă în viața și scrierile bartolomiene

Arhim. Andrei Coroian

Ntreaga viață și operă a mitropolitului-teolog Bartolomeu, dublat în persona sa de scriitorul și poetul Valeriu Anania, se impune ca fiind pătrunsă de etosul misiunii și al mărturisirii. Când spunem aceasta readucem în actualitate ceea ce Biserica și societatea românească trăia la un moment dat. De exemplu, 21 martie, 2001, când arhiepiscopul Bartolomeu împlinea 80 de ani, între cuvintele de admirație și apreciere cuprise în volumul omagial *Logos*, actualul Patriarh, P.F. Daniel, i-l numea *un artist liturg și un misionar – mărturisitor*, iar Mitropolitul Antonie Plămădeală îl numea *un simbol al ortodoxiei în Transilvania*.

Vocația trăirii și a mărturisirii ortodoxe și evanghelice, a fost moștenirea cea de preț, venită pe linie maternă, de la cele șapte generații preoțești ale Mărgăriteștilor. Desigur, nu este mai puțin adevărat că în ultimul moștenitor, Valeriu-Bartolomeu, s-a arătat excepția.

Trăirea, mărturisirea și misiunea ortodoxă sunt lucrări fundamentale ale Cuvântului întrupat și ale Bisericii Sale, iar oricare misionar și un mărturisitor este ales, pregătit și asistat de Hristos. El îi dă credință, răbdare, curaj, tărie, înțelepciune, dar mai ales discernământ.

Mitropolitul Bartolomeu a fost un asemenea propovăduitor și mărturisitor, care a avut din plin darul discernământului. El a fost păstorul cel bun care mergea în fruntea turmei, gata fiind întotdeauna să înfrunte primul pericolul, dar și păstorul care a știut să-și hrănească turma cuvântătoare cu hrană sănătoasă și să o apere de atacurile celui rău. A știut de asemenea să poarte un dialog viu cu cei care erau, sau se pretindeau a fi, în fara Bisericii, cultivând, adevărul și frumosul, valorile netrecătoare ale credinței și culturii, neamului românesc. În ultimii optsprezece ani de viață, vremea cât a fost arhiepiscop și mitropolit, a știut să arate demnitatea și superioritatea lucrării Bisericii lui Hristos în societate. Astfel, Biserica, ca instituție, a ajuns să fie iubită, apreciată și respectată.

Este bine să știm că mitropolitul Bartolomeu a fost un slujitor al Bisericii și Neamului, întemeiat pe Cuvântul lui Dumnezeu. Toată lucrarea sa excepțională are acest temel. A citit Biblia la vârsta de doar zece ani, a tradus-o timp de alți zece, la deplină maturitate spirituală și intelectuală.

Cele trei percepțe cu care și-a început păstoria la Cluj: *friță de Dumnezeu, competență și transparență* sunt biblice și evanghelice. Poate din această familiaritate cu textul și trăirea evanghelică a știut să păstreze demnitatea ierarhiei și preoției bisericiești în fața dregătorilor și conducătorilor lumesci, după cuvântul sfântului Pavel: *Dumnezeu a rânduit în Biserică (iar Biserica cuprinde ontologic pe toți cei creați după chipul lui Dumnezeu, iar conștient pe cei botezați) mai întâi apostoli, al doilea profeți, al treilea învățători (adică ierarhi, preoți), apoi pe cei cu darul facerii de minuni, apoi cărmuitorii politici*, sunt în treapta a cincea.

Din multe exemple de mărturisire ortodoxă și de misiune evanghelică din viața și opera mitropolitului Bartolomeu, am ales câteva din diferite perioade ale vieții sale.

Primele din tinerețe, în care se străvede chipul păstorului de mai târziu.

Era elev, la Seminarul Nifon din București. Înscris în *Frățiile de Cruce*, care erau, sau se pretindeau a fi, mișcări spirituale și intelectuale, apolitice, în care predomina, munca voluntară, demnitatea, patriotismul, eroismul, disciplina, răbdarea cu stoicism a privațiunilor vieții.

Deși era înscris în această organizație, sesizând gândirea și atitudinea lor exclusivistă, sectară, străină de duhul evangheliei și de gândirea ortodoxă luminată, s-a înscris în paralel în organizația *Străjerilor Patriei*, patronată de Regele Carol al II-lea, dușmanul declarat legionarilor. A reușit mai apoi, la un concurs literar, prin poezia *Drapelul*, să obțină un premiu de 5000 de lei. Premiu i-a fost înmănat, la ordinul Regelui Carol, de către Primarul General al Capitalei, generalul Dombrovski. Aceas-

ta este o primă mărturisire ortodoxă și un excepțional exemplu de discernământ. Camarazii, colegii din organizația Frăției îi spuneau cu admirație „*excrocul*”.

O altă întâmplare, din aceeași perioadă, care dovedește mai profund duhul evanghelic, mărturisitor al lui Hristos, este luarea apărării *Moșului*. Acest moș era un fost colonel rus, pe nume Nicolae Kamenev, bătrân de o bunătate proverbială, care vindea cornuri în incinta Seminarului. El avea o gheretă în incinta internatului, pe care conducerea Frăției de Cruce s-a hotărât să i-o confişte pe motivul că nu este român, că ar fi intrus, ș.a.m.d. Membrii conducerii Frăției, au intrat noaptea înarmați peste el. Bătrânul tăcea și plângea. Atunci elevul Valeriu Anania a avut o atitudine hristică, evanghelică, chiar eroică, luptându-se cu patru sau cinci, colegi, nepermițându-le să se apropie de umilul străin.

Tot din acea vreme, ultima întâmplare, demnă de Patric (parcă ar fi avva Pimen), este atitudinea fermă, irevocabilă, de a nu mai îmbrăca niciodată cămașa verde, de vreme ce în organizația Legionară a fost primit un consătean de-al dănsului, hoț, bețiv, desfrânat notoriu, și care acum se mândrea că face parte din Legiune.

O altă faptă de mărturisire evanghelică este din perioada studenției. În 1946 s-a ales președintele Anului II, al Colegiului Studențesc „Petru Maior”. Nu era printre candidați, iar cineva i-a scris numele pe tablă. Refuzând categoric s-a retras furios într-un laborator. A fost ales în lipsă cu patru sute de voturi contra cinci. Însă, odată ales, a trecut la acțiune. Fiind după război, Țara trecea printr-o perioadă grea, de foamete, boli, lipsă de bani, lipsă de medicamente. În această situație a mers la București la Minister și a reușit să obțină o mare cantitate de medicamente, care s-au împărțit gratuit.

Dintre multele acțiuni de atitudine și mărturisire, din vremea cât a fost arhiepiscop și mitropolit la Cluj, aș vrea să amintesc doar *momentul Martie 1998*. Era în urma ocupării prin violență de către greco-catolici a bisericii Schimbarea la Față din Cluj, eveniment supra-mediatizat de presă. La o săptămână s-a organizat o *Procesiune*, la care unii de aici am fost părtași, cu participarea a peste trei mii cinci sute de preoți din tot Ardealul, eveniment unic în Istoria Bisericii Ortodoxe din România.

A fost o manifestare de prezență, în care prin rugăciune s-a arătat unitatea de credință a Bisericii și Neamului nostru.

S-a scris și s-a spus că mitropolitul Bartolomeu a fost un orator de excepție, poate cel mai important din Biserica românească în ultima vreme. Faptul este adevărat, dar în cuvântările lui, la fel ca și Sfântul Ioan Gură de Aur, nu oratorul consacrat după regulile retoricii iese în evidență, ci păstorul și părintele. Aș da doar câteva exemple.

Întotdeauna predica sa era întâi fundamentată dogmatic, expunând învățătura Bisericii într-un limbaj frumos, literar, foarte actual. De exemplu, în predica la *Botezul Domnului* spunea că evenimentul nu este altceva decât „*Cadrul cosmic de revelație a Preasfintei Treimi*”. Sau despre *momentul Schimbării la Față* spunea că *Mântuitorul S-a făcut deodată lumină și izvor de lumină*. Partea a doua a predicii era dedicată învățărilor morale și duhovnicești practice.

De exemplu spunea: *Când ai o apăsare, un duh de urât în casă, ia un fir de busuioac și stropește casa cu Agheasmă, și din nou va veni pacea, lumina și bucuria*.

Sau: *Apostolii s-au împărțit pe Tabor de lumina necreată, pe care o văd marii sfinți, dar toți vă împărțășiți de lumina aceasta, atunci când vă ușurați de păcate prin Spovedanie și vă umpleți de ea atunci când primiți Sfânta Împărțășanie*.

Despre rugăciune, spunea că trebuie să fie o *rugăciune ascultată*. Adică prin credință să-L cunoaștem pe Dumnezeu, să avem încredere absolută în El, dar să ne cunoaștem și pe noi, să nu ne rugăm în gol. În rugăciune să realizăm un dialog viu, care-I place lui Dumnezeu și prin care El ne ascultă.

Mitropolitul Bartolomeu nu a fost un duhovnic în sensul clasic al cuvântului, dar a trăit în proximitatea marilor duhovnici: Păsie, Cleopa, Arsenie, Sofian, iar ca ierarh la Cluj, în toată vremea s-a comportat ca un *părinte*. Toată moștenirea duhovnicească, spirituală și culturală, pe care ne-a lăsat-o este o *moștenire părintească*.

Este o datorie de suflet să-i comemorăm viața și opera scriitorului, poetului, dramaturgului, teologului, traducătorului Bartolomeu Valeriu Anania, dar mai mult decât toate, să îi facem pomenirea celui care ne-a fost și ne este, de acolo din cer, Părinte.

Breviter

Un protest versificat

una ianuarie a fost întotdeauna, până în 1989, un început de anotimp cu dedicație: se aniversa, cu fast și cu „profundă vibrație”, ziua de naștere a conducătorului iubit. Prilej de exprimare a dragostei fierbinți, nemărginite, înflăcărare și nestrămutate pentru călăuză încercată pe drumul eroic și fără precedent al edificării socialiste. Toate resursele media erau puse la dispoziția geniului carpatin: se repeta, cu obișnuitul elan patriotic, aceeași biografie contrafăcută, se pregăteau, din timp, aceleași terne volume omagiale și se reluau, într-un glas, aceleași editoriale cu miros de naftalină. Mediocritatea de serviciu ieșea la rampă: își exila complexele în reportaje, epopei și elogii delirante, cu bucuria înspăimântată a insectelor născute să trăiască doar o zi. Între timp, cărmaciul eminent, biruitor și falnic, dărăma cu buldozerul tot ce era istorie, cultură și credință. Între 1977 (anul marelui cutremur) și 1987, numărul bisericilor transformate în ruine ajunsese, numai în București, la douăzeci. Între ele, și Mănăstirea Văcărești, celebra ctitorie a familiei Mavrocordat (secolul al XVIII-lea), așezământul cel mai important al vremii din sud-estul Europei. Așa-zisa rezistență prin cultură n-a reușit să se opună maladelor decizii ale dictatorului (doar câteva lăcașuri de cult au fost translate datorită celebrului inginer Eugen Iordăchescu). N-a existat, după 1990, și, probabil, nu va exista, în viitorul previzibil, un plan de reconstrucție a bisericilor dispărute. Continuăm să ne complacem într-o vagă amintire lipsită de reproșuri și într-o subistorie din care lipsește conștiința vinovăției colective. Un gest izolat de revoltă lirică și de implorare smerită a „eroului între eroi” pentru salvarea Mănăstirii Văcărești rămâne, documentar, *memoriul* în versuri (publicat în continuare!), semnat de doi poeți fundamental diferiți: Adrian Păunescu, stihuitorul oficial al Curții, și Ioan Alexandru, temerarul mărturisitor al ortodoxiei. Gest patetic și impuls plin de gânduri generoase, dar fără ecou în vremuri triumfaliste și de libertate cinic asumată de omul divinizat fanatic („bărbat-izbândă”, „strateg strălucit”, „patriot vizionar”, „aer al neamului”) în peste două decenii de obscuritate românească.

AUREL SASU

DOI POEȚI ÎI Scriu TOVARĂȘULUI
NICOLAE CEAUȘESCU

Părinte bun al patriei române,
Al vechilor și-al noilor nădejdi,
Să nu lăsați sub lovituri păgâne
Străbuna vatră de la Văcărești.

Buldozerele scoateți-le grabnic
(V-o colindăm aceasta la ferești)
Fiindcă exprimă continuitatea
Străbuna vatră de la Văcărești.

O patrie modernă toți vom face
Sub scutul mâinii voastre vitejești
Incorporând în ea firesc trecutul
Străbuna vatră de la Văcărești.

Vă bat la poartă lacrimile noastre
Priviri ardelenesti și oltenești
Salvați, ca salvator al României,
Străbuna vatră de la Văcărești.

Aceasta e-n puțința Dumneavoastră
Prin scepstrul milei voastre omenești
S-ajungă-ntrăgă în eternitate
Străbuna vatră de la Văcărești.

Acum e timpul, prea târziu e mâine,
Salvați pridvorul falei românești,
Rectitoriți cu mâna Dumneavoastră
Străbuna vatră de la Văcărești.

Adrian Păunescu
Adrian Păunescu

Ioan Alexandru
Ioan Alexandru

21 decembrie 1984

Mitropolitul Antonie Plămădeală, altfel...

Ierom. Maxim Morariu

Opera

unoscut cu precădere datorită activității sale culturale, materializată în romanul *Trei ceasuri în iad*, tradus în mai multe limbi și reeditat în mai multe rânduri (de exemplu, ediția a II-a a apărut în anul 1993, la editura Junior Club din București), în lucrări de istorie (cf. *Antonie Plămădeală, Contribuții istorice privind perioada 1918-1939. Elie Miron Cristea – documente, însemnări – corespondență*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1987; *Idem, Dascăli de cuget și simțire românească*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1981; *Idem, Lazăr-Leon Asachi în cultura română*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1985; *Idem, Lupta împotriva deznaționalizării românilor din Transilvania în timpul dualismului Austro-Ungar în vremea lui Miron Romanul (1874-1898) - după acte, documente și corespondențe inedite*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1986; *Idem, Pagini dintr-o arhivă inedită*, Editura Minerva, București, 1984), teologie (cf. *Idem, Biserica slujitoare în Sfânta Scriptură, Sfânta Tradiție și în Teologia contemporană*, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, București, 1972; *Idem, Tradiție și libertate în spiritualitatea ortodoxă*, Editura Reîntregirea, Alba-Iulia, 1995), sau omiletică (*Idem, Cuvinte la zile mari*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1989; *Idem, Tâlcuri noi la texte vechi*, Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu, 1989), mitropolitul Antonie Plămădeală a rămas totuși o prezentă discretă în peisajul cultural și cel ecleziastic.

Viața lăuntrică

Viața sa interioară sau cea cotidiană și tabieturile lui, au fost ferite de ochii, adesea indiscreți, ai publicului. Puținele volume ce conțin interviuri sau texte autobiografice (*Idem, Amintirile Mitropolitului Antonie Plămădeală. Convorbiri cu Carmen Dumitriu și Dragoș Șeuleanu*, Editura Cum, București, 1999; *Artur Silvestri, Modelul „Omului Mare”. Zece „Convorbiri de amurg” cu Antonie Plămădeală, urmate de „Douăzeci și opt de scrisori de altădată”*, Editura Carpathia Press, București, 2004), prezintă anumite pasaje cosmetizate, ce lasă să se întrevadă imaginea unui om împlinit, triumfător. Frământările lui, zbuciumul său interior, îndoielile sau alte aspecte similare, nu se regăsesc însă în cadrul lor. De aceea, publicarea, în anul 2013, de către părintele Timotei Aioanei, pe atunci arhimandrit, a corespondenței ample purtate de către dânsul cu preotul Petru Ciobanu și soția sa Angela, din vecinătatea zonei în care a viețuit pentru o vreme părintele, sunt mai mult decât binevenite. Ele oferă informații despre toate aceste aspecte, conturând chipul său de dincolo de efigie.

Corespondența

Ediția Arhim. Timotei Aioanei, *Mitropolitul Antonie Plămădeală și amintirea unei prietenii. Scrisori inedite - vol. I*, Editura Andreiana, Sibiu, 2013, este acompaniată de un amplu studiu introductiv (pp. 7-82), în paginile căruia, părintele editor prezintă, într-un chip encomiastic, fără a exagera sau a adăuga elemente inexistente, ci doar folosindu-se de tertipurile acestui gen, biografia ierarhului, și de câteva facsimiluri (pp. 481-493). De asemenea, scurte prezentări ale autobiografiei celor doi interlocutori ai săi (pp. 83-99), se regăsesc în preambulul textelor propriu-zise, oferindu-i cititorului posibilitatea să cunoască mai îndeaproape contextul și elemente ce țin de destinatarii mesajelor.

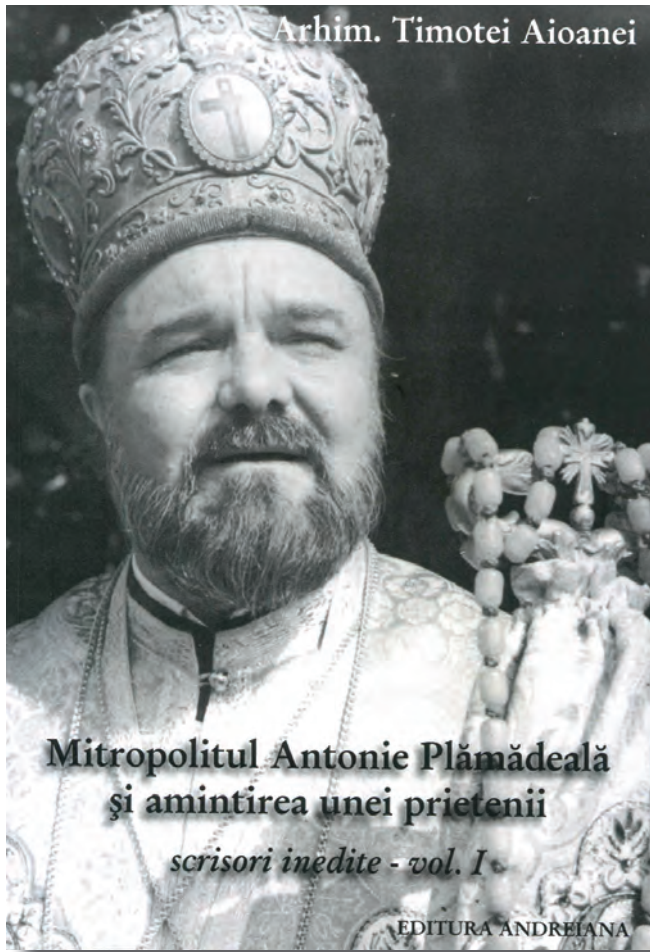
Scrisorile propriu-zise, expediate pe parcursul a mai bine de o jumătate de veac (1953-2008), și întinse pe mai bine de 300 de pagini (pp. 101-479), sunt adevărate pasaje de istorie bisericească și literară. Întocmite cu măiestrie atât de către viitorul ierarh, cât și de către destinatarii cu care schimbă adesea rolurile, ele ar putea fi utile atât istoricilor, cât și teologilor sau psihologilor. Unui ochi iscoditor de literat, i-ar putea de asemenea furniza informații cu privire la modul în care evoluează stilul scriitorului de mai târziu, sau i se conturează o anumită viziune în materie de scris.

Lucrarea conține așadar de toate. Organizată cronologic, însă reunind pasaje inegale și neomogene, ea cuprinde atât discuții cu privire la teologie, cât și aspecte ale vieții cotidiene, descrieri ale unor zile de muncă, comentarii ale unor situații internaționale sau cronici ale unor evenimente.

Din epistolar...

Condamnat în contumație și dat afară din învățământ și de la doctorat, ieromonahul Antonie, redevenit între timp Leonida, va trece, vreme de mai mulți ani, prin stări de dureroasă depresie. Preotul Petru îl ajută adesea să iasă din acestea, fapt ce este evidențiat în paginile unor scrisori. Iată un astfel de exemplu, în care, într-un mod aproape ironic, părintele ține să-și arate recunoștința pentru eforturile lui: „Bravo, Petruș, mă dăscălești într-un fel care presupune mult simț al realității, al pământului, al trecerii, al vârstei, al istoriei, deși din loc în loc, și, vorba ta (împrumutată), «malițios»” (p. 177).

În alte situații, Petru Ciobanu nu reușește singur să-și fie de folos în depășirea unor stări critice, fapt ce-l determină să-și coreleze eforturile cu cele ale soției. În aceste situații, rezultatele sunt cât se poate de benefice, după cum va ține să remarce cel vizat, folosindu-se de aceeași mină ironică:

„Scrisoarea voastră ușor malițioasă a avut tocmai darul de a mă pune din nou pe picior de luptă și mi-a adus darul zâmbetului. Filosofia ta, Petruș, chiar dacă e de împrumut și chiar dacă tu însuși faci uz de ea numai pentru alții, e un îndemn la înțelegerea nimicniciei ultime (suntem fără-nă) și, prin contrast, o împingere către curaj și nu către resemnare, cum eram eu pornit să iau viața.

Probabil mi-aș fi revenit și singur (n-o spun pentru a vă minimaliza eforturile), dar, vedeți, cu sprijin e mai ușor” (p. 115).

Perioada de părăsire îl pune pe părintele Antonie în situația de a face mai multe demersuri către autoritățile de stat, cu scopul de a obține o slujbă și domiciliu, și de a încerca mai multe profesii. Așa va ajunge, la un moment dat, să joace într-un film. Experiența, care-i pricinuieste un puternic sentiment al inutilității și-i aduce o stare de tristețe, este totuși importantă pentru autorul de epistole, devreme ce ține să o comunice și interlocutorilor săi, în același stil ce îmbină hazul cu necazul:

„Zilele acestea am fost din nou artist de film, în filmul prietenului meu Tolios: „o lecție de teatru”. Descind la un moment dat dintr-o elegantă mașină, în fața teatrului Municipal, ca să iau parte la un spectacol cu Lucia Sturza Bulandra.

Posteritatea va avea astfel cunoscută pe peliculă mutra mea boccie, cu care desigur nu va avea nimic de făcut. Nu s-a făcut vrednică nici de ură măcar” (p. 150).

Ca angajat al fabricii în cadrul căreia va rămâne vreme de mai mulți ani, viitorul ierarh va reuși, prin eleganța sa, să atragă și atenția unor dame din colectivul de acolo. Faptul în sine îl va amuza. Uneori, va simți nevoia să împărtășească și prietenilor săi de departe, o parte din așa-zisele sale „experiențe amoroase”. Caracterizarea pe care o face unora dintre pretendentele la statutul de „doamna Plămădeală”, constatările lui, dar și descrierile unor situații de acest fel, sunt de-a dreptul savuroase. Iată, de exemplu, cum descrie o astfel de femeie, care și-l dorea drept consort:

„O «tânără» de la fabrică îmi face curte de multă vreme. Totul a pornit de la niște cărți. Mi-a fixat apoi câteva întâlniri, m-a dus o dată la ea acasă (am fost foarte cuminte), până când eu, plictisit, am început să o ocolesc. Dar mă găsea. Și îmi șoptea la repezeală: «Așteptați-mă la și un sfert, când ieșiți» (din fabrică). Și... o așteptam. Scrâșneam din dinți, dar o așteptam. Aflasem între timp că a fost căsătorită, că are o fetiță de opt ani, că nu are liceul, cum crezusem eu, ci numai șapte clase (eu prefer o țărăncă, poate fi și analfabetă), și la urma urmei mă plictisea, mă exaspera. În loc s-o cicălesc eu, mă cicălea ea. Democrată, domnule! Într-o zi, la cantină, mi-a spus: «Trebuie să avem o discuție, să ne lămurim deschis. N-am plictisit pe nimeni și nici pe dvs. nu vreau să vă plictisesc. Observ că v-ați schimbat. Vom mai avea o întâlnire și apoi gata». Slavă Domnului, mi-am zis, pentru o dată, mai am încă destulă forță. Ne-am dus în Grădina Botanică. I-am spus (eu am vorbit) că știu că așteaptă o explicație asupra faptului că o ocolesc și m-am oferit să mă explic. I-am oferit câte ceva (vag) despre necazurile mele, despre preferința mea pentru singurătate, despre faptul că și eu sunt de acord să nu ne mai întâlnim etc. etc. Rezultatul: a tras concluzia că, dacă e așa, am nevoie de «cineva» care să-mi ia jumătate din necazuri, că ar trebui să mă căsătorească... Dumnezeu mare! Cine a inventat politețea? Prin-deți-mi pe măgarul acesta să-i lungesc urechile și mai tare! Am răbdat ca Sfântul Sebastian și ca toți sfinții, mucenicii și mărturisitorii...” (pp. 191-192).

Puternica relație de apropiere dintre familia preotului și singuraticul monah exclus din tagmă este dovedită de abundența problemelor personale dezbătute în paginile corespondenței. Până și chestiuni precum școala de șofer sunt analizate aici (pp. 296-297). Celor privitoare la familie și prietenii comuni li se oferă, cum era de așteptat, un spațiu mult mai amplu. Mai târziu, când va fi reabilitat, părintele Antonie le va descrie prietenilor săi călătoriile întreprinse în diferite locuri exotice, le va prezenta locurile în care studiază sau conferențiază, sau impresiile cu care rămâne în urma unor evenimente.

Când aceștia nu-i vor răspunde sau nu o vor face la timp, viitorul ierarh va găsi chiar timp să îi mustre și să îi ironizeze. Iată un astfel de exemplu:

„V-ați pus în grevă? Ați uitat alfabetul? Nu mai merge poșta? V-ați înzăpezit? V-am supărat cu ceva? De ce nu-mi mai scrieți? Sau poate exagerez eu. De fapt, am primit, nu prea de mult, niște scrisori. Cam scurte, dar scrisori.

Pretext de început. Scrie fiecare când are ce spune: Important, bineînțeles” (p. 312).

Deciziile grele, ce privesc compromisurile din viața părintelui Plămădeală și stările de tensiune pe care le generează ele, fac și ele obiectul discuțiilor. Cei trei interlocutori se consultă (p. 172, p. 272), își descriu anumite situații și chiar se sfătuiesc. Preotul Ciobanu chiar reușește, prin intermediul uneia dintre epistole, să-l facă pe prietenul său să se descarce de sentimentul de vinovăție ce îl împovăra, și îl îndeamnă să păstreze între anumite limite chiar și compromisul.

Concluzii

Acestea ar fi, așadar, câteva idei importante ce se desprind din lectura corespondenței mitropolitului Antonie cu familia pomenită anterior. Într-o vreme în care, anumite voci din așa-zisa societate reclamă tot mai mult re-umanizarea ierarhiei superioare și a clericilor Bisericii, publicarea unor astfel de texte, în paginile cărora sunt surprinse deopotrivă aspecte ale vieții cotidiene, ale universului interior sau ale relațiilor inter-umane din viața unui personaj ecleziastic de prim rang, sunt mai mult decât binevenite. Ele oferă atât credinciosului practicant, cât și celui ce este încă doar simpatizant, posibilitatea unei priviri din interior, a unei incursiuni în tenebrele biografiei, transformându-l pe cel prezentat într-un partener de dialog, într-un amic, alături de care trăiește momente de suspans, bucurie sau tristețe, regăsind în același timp și soluții pentru rezolvarea unora dintre problemele care îl frământă.

De aceea, nu putem decât să felicităm inițiativa familiei Ciobanu și a părintelui Timotei Aioanei și să recomandăm cititorilor *open-mind*, care doresc să cunoască clerul și din altă perspectivă, să se apropie cu îndrăzneală de aceste texte. Garantăm că le vor savura de la primele pagini!

Sinteza raportului sectorului administrativ-bisericesc (2016)

Situația administrativă a unităților bisericești

Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului este alcătuită din 9 protopopiate cu 563 parohii, 157 filii, 30 de mănăstiri și un schit.

În anul 2016, din inițiativa Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit Andrei în municipiul Bistrița s-a înființat Parohia „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

Activitatea organismelor parohiale

Sinodul Mitropolitan s-a întrunit în ședință de lucru de trei ori: **3 februarie 2016**, la Centrul Mitropolitan din Cluj-Napoca; **18 octombrie 2016**, la Mănăstirea Scărișoara Nouă, jud. Satu-Mare; **8 decembrie 2016** la Centrul Mitropolitan din Cluj-Napoca.

Activitatea ierarhilor

Activitatea pastoral-misionară a Înaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit ANDREI în cuprinsul eparhiei, este evidențiată de cele **121** Sfinte Liturghii, **57** de hirotoniri, **58** Sfinte Taine, **275** Ierurgii, **12** sfințiri de biserici, **4** resfințiri de biserici, **258** vizite pastorale în parohii și filii, **69** vizite pastorale în mănăstiri, **66** vizite la așezămintele bisericești sociale, medicale sau cultural-educative, **103** vizite la școlile teologice, ca și de cele peste **1400** de audinețe acordate, de conferințe susținute la simpozioane sau congrese, interviuri acordate la posturile de radio și televiziune. A participat la lucrările Sfântului Sinod și ale Adunării Naționale Bisericești.

În anul 2016, Înaltpreasfinția Sa Părintele Mitropolit ANDREI a continuat ciclul de cateheze intitulat: „O seară cu Domnul Hristos și cu Preasfânta Sa Maică” pe care le susține în Catedrala mitropolitană în fiecare duminică seara după slujba Vecerniei și a Paraclisului Maicii Domnului. De asemenea, săptămânal, în ziua de miercuri, între orele 20⁰⁵- 20³⁵, Chiriarul este prezent la Radio Renașterea cu emisiunea „Cuvântul Ierarhului”.

Preasfințitul Episcop Vicar Vasile Someșanul,

În anul 2016 a efectuat vizite în unele parohii și mănăstiri, a participat la unele ședințe ale Permanenței Consiliului Eparhial. Din punct de vedere liturgic a participat și asistat la 74 de Sfinte

Liturghii, 3 Vecernii, 2 înmormântări, 4 parastase și la diferite servicii religioase în parohiile și așezămintele sociale din cuprinsul Eparhiei. A primit în audiențe, oferindu-le sprijin și ajutor.

2. Activitatea preoților

În calitatea pe care o au de păstori sufletești ai credincioșilor, preoții săvârșesc sfintele slujbe în duminici și sărbători și în alte zile ale săptămânii, rostesc cuvinte de învățătură și cateheze, administrează patrimoniul parohiei, participă la conferințele preoțești și la ședințele lunare de la protopopiat. În continuare este nevoie să ne implicăm mai mult în activitățile cu tinerii, precum și în proiecte social-filantropice de ajutorare a bătrânilor, bolnavilor, orfanilor și a celor săraci. Apreciind activitatea preoților merituosi, Înaltpreasfințitul Mitropolit Andrei a acordat distincția de **sache-lar** la 13 preoți, distincția de **iconom** la 16 preoți și distincția de **iconom stavrofor** la 21 preoți. **Crucea arhiepiscopală** a fost acordată la 19 preoți, iar **Crucea Transilvană** pentru clerici unui număr de 5 preoți: **Pr. Iulian Paul Isip** - Protopop Gherla; **Pr. Abrudean Gheorghe** - Parohia Țaga; **Pr. Lușan Cristian** - Parohia Ilva Mare II; **Pr. Pașca Nicolae** - Parohia Sopor de Câmpie și **Pr. Nechita Claudiu Traian** - Biserica „Pog. Sf. Duh” Zalău.

La propunerea preoților, Distincția eparhială „**Crucea Transilvană**” pentru mireni a fost acordată pentru 24 de persoane, ca apreciere a susținerii acordată Bisericii în slujirea ei pastorală și misionară. Ordinul „**Sfântului Ierarh Pahomie de la Gledin**” a fost acordat pentru 24 de persoane, iar Ordinul „**Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni**” pentru 21 persoane, în semn de aleasă mulțumire și recunoștință pentru implicarea în misiunea Bisericii.

Diplome de aleasă cinstită au primit 22 consilii și comitete parohiale și 153 de persoane fizice sau instituții reprezentate de conducătorii lor.

Protopopii din Eparhia noastră au vizitat cel puțin odată pe an parohiile din cadrul protopopiatului și au verificat activitatea preoților și a organismelor parohiale. S-au implicat în organizarea slujbelor arhierice și la sfințirea sau resfințirea bisericilor, au participat la cercurile preoțești, precum și la cele două ședințe care au avut loc cu Permanența Consiliului Eparhial. În 24 septembrie 2016, Părintele Mitropolit Andrei a săvârșit slujba de sfințire a noului sediu al protopopiatului Gherla, construcție începută în anul 2012 și realizată prin implicarea directă a I.P.S. Mitropolit Andrei și prin eforturile părintelui protopop Isip Paul Iulian, ale preoților din protopopiat și ale autorităților.

Începând cu data de 1 februarie 2016 în postul de protopop la Protopopiatul Huedin a fost numit preotul Lupușan Dan-Ionuț, de la Parohia Brăișoru, Protopopiatul Huedin, ca urmare a vacantării postului prin transferul părintelui protopop Ciprian Talos în municipiul Cluj-Napoca, la Parohia „**Nașterii Domnului**”, în postul de preot slujitor.

Personalul clerical, neclerical și monahal

În Arhiepiscopia noastră avem un număr de **649** posturi clericale, dintre care **44** posturi de conducere (1 Mitropolit, 1 Episcop Vicar, 1 vicar eparhial, 5 consilieri, 4 inspectori, 1 secretar eparhial, 9 protopopi și 21 posturi de stareți.), **459** de posturi clericale cu studii superioare și **146** posturi cu studii medii.

Începând cu data de 1 septembrie 2016, părintele Nicolae Buda s-a retras din postul de inspector eparhial și își continuă misiunea cu normă întreagă la Parohia „**Nașterea Domnului**” Cluj-Napoca. În postul vacant de inspector eparhial a fost încadrat părintele Vasile Nemeș, director al Muzeului Mitropoliei și preot paroh la Parohia „**Sfântul Nicolae**” din Cluj-Napoca.

În anul 2016 au fost hirotoniți un număr de 28 de preoți pentru Eparhia noastră, au fost transferați la cerere 13 preoți, s-au aprobat 18 pensionări, iar 16 preoți au trecut la cele veșnice.

La unitățile noastre bisericești avem și un număr de **607 posturi neclericale** (381 în județul Cluj și 226 în județul Bistrița Năsăud).

Personalul monahal. Din cele 30 de mănăstiri și un schit de maici, 15 sunt mănăstiri de călugări, iar 15 sunt de maici având un total de 273 viețuitoari.

În postul de stareță de la Mănăstirea **Sfinții Martiri Brâncoveni** din localitatea Mărișel, jud. Cluj a fost numită monahia Casiana Camelia Lup. Părintele Natanael Zafirache, duhovnicul Mănăstirii Sfânta Elisabeta din Cluj-Napoca, a fost ridicat la rangul de protosinghel.

Activitățile și programele Arhiepiscopiei noastre caută să răspundă la așteptările societății de astăzi, întrucât Biserica nu poate să fie indiferentă față de nevoile credincioșilor săi.

Misiunea Bisericii trebuie susținută în continuare de o lucrare dinamică permanentă din partea clerului și a mirenilor din cadrul organismelor eparhiale.

*Consilier administrativ bisericesc
Pr. Cristian Baciu*

Sinteza raportului activității sectorului economic (2016)

În cursul anului 2016 au fost continuate lucrările pentru pictarea Catedralei Mitropolitane în tehnica mozaic cu o echipă condusă de către maestrul Viorel Maxim. Tot la Catedrala Mitropolitană s-a demarat realizarea unui proiect pe fonduri europene pentru restaurarea și pictarea în tehnica mozaic a monumentului istoric.

Pentru necesitățile interne ale eparhiei și alte evenimente deosebite s-a hotărât reabilitarea Căminului Preoțesc, astfel încât acesta să fie repus în circuitul firesc al activității Centrului Eparhial.

În Campusul Teologic „Nicolae Ivan” s-au continuat lucrările de pictură la Capela „Sfântul Nicolae”, precum și la Căminul I al Campusului Teologic care a fost inaugurat în data de 3 octombrie 2016. Acest cămin dispune de camere de cazare cu două locuri și o cantină la demisol, care urmează să fie finalizată în cursul anului 2017. Universitatea Babeș-Bolyai a preluat în administrare căminul studențesc și a asigurat mobilarea camerelor de cămin.

În cursul anului 2016 am contractat un credit pentru începerea lucrărilor la Centrul Misionar Social Sfântul

„Apostol Andrei” situat pe Calea Turzii, nr. 2-14, care va asigura baza pentru întreaga misiune socială a Arhiepiscopiei noastre. Aici vor funcționa Protopopiatele Cluj I și Cluj II, asociațiile de tineret, asociațiile misionare precum și o grădiniță. Până la sfârșitul anului s-a executat

cota de 1/5 din imobilul în care a funcționat liceul de Muzică, urmând să facem demersurile pentru realizarea unei școli confesionale în acest spațiu.

În cursul anului 2016 au continuat lucrările la Centrul de Tineret „Sfântul Apostol Andrei”, situat în localitatea Câmpenești, acesta urmând să asigure baza logistică pentru misiunea cu tinerii din județul Cluj. Până la sfârșitul anului s-a finalizat construcția în roșu și s-a montat parțial tâmplăria PVC.

Alte lucrări care au fost realizate în anul 2016: Fațadizare imobil situat în Piața Avram Iancu, nr. 2, realizarea iconostasului la Capela „Sfânta Ecaterina” a Gimnaziului Ortodox, igienizare și reparații la imobilul situat pe str. Iuliu Maniu, nr. 31, igienizare și reparații la Colegiul Ortodox situat pe str. Avram Iancu, nr. 6, igienizare la Grădinița „Sfântul Stelian”.

În anul 2016 au continuat lucrările de edificare la cele peste 120 de biserici parohiale și mănăstirești, aflate în diferite faze, de la fundație până la iconografie, la care se adaugă și unele lucrări de reparație la biserici și case parohiale: construcția de noi locașuri de cult: 38 (11 urban, 27 rural), pictură la noi locașuri de cult: 25 (8 urban, 17 rural), lucrări de consolidare, reparații edificii eclesiale: 48 (14 urban, 34 rural).

Având în vedere realizările anului 2016, cele mai importante obiective pentru anul 2017 considerăm a fi: continuarea lucrărilor iconografice în tehnica mozaic la Catedrala Mitropolitană, Centrul Misionar „Sf. Andrei” din municipiul Cluj-Napoca, Centrul de tineret de la Câmpenești, Amenajarea Căminului Preoțesc, Finalizarea lucrărilor la Tipografia „Renașterea” și Brutăria „Arthos”, Construcția unui Cămin pentru Vârșnici în Făget.

*Consilier economic
Ec. dr. Sorin Călea*

Căminul I al Campusului Teologic „Nicolae Ivan”, inaugurat în data de 3 octombrie 2016.

zidul de sprijin și săpătura generală, urmând ca în cursul anului 2017 să continue lucrările de construcție.

Pentru a-i forma pe tineri morali, cumiți și cât mai aproape de biserică s-a solicitat și primit în administrare în Municipiul Bistrița

Protoșesc, Finalizarea lucrărilor la Tipografia „Renașterea” și Brutăria „Arthos”, Construcția unui Cămin pentru Vârșnici în Făget.

Sinteza raportului sectorului cultural (2016)

Biserica în societate

 n eveniment important l-a reprezentat împlinirea a 80 de ani de la trecerea la cele veșnice a episcopului NICOLAE IVAN (1855-1936), ctitor de eparhie și Catedrală. Evenimentul fost marcat printr-o Sfântă Liturghie arhierescă urmată de slujba Parastasului, săvârșită în **7 februarie 2016** în Catedrala mitropolitană de către I.P.S. Părinte Mitropolit Andrei cu sobor de arhierii și printr-un simpozion dedicat episcopului ctitor, organizat pe data de **8 februarie 2016**. Cu acest prilej, prin implicarea părintelui Vicar eparhial Iustin Tira a fost retipărit și lansat volumul monografic Pr. Prof. NICOLAE VASIU, Pr. Prof. IOAN BUNEA, *Episcopul Nicolae Ivan 1855-1936. Ctitorul reînviatului Episcopii a Vadului, Feleacului și Clujului. Studii și Documente*.

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Departamentul de Științe ale Educației în parteneriat cu Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului, Protopopiatul Beclean a organizat în perioada **10-11 noiembrie 2016**, la Beclean, ediția I a *Conferinței internaționale Educație, religie și familie în societatea contemporană (CIERFSC)*.

Un pas înainte

Opera Națională Română Cluj-Napoca a organizat **miercuri, 23 martie, ora 19:30**, în premieră absolută, în Catedrala Mitropolitană Ortodoxă, un concert extraordinar, de o spiritualitate deosebită: **„REQUIEM”**, de *Marțian Negrea!* Acest eveniment arată că respectul pentru tradiția Bisericii Ortodoxe este datorită de conștiință a fiecărui slujitor și credincios, dar și că solidaritatea umană, inima curată și rugăciunea cântată dau expresie milostivirii lui Dumnezeu, care nu judecă, ci iubește și vindecă în mod desăvârșit.

Filarmonica de Stat „Transilvania” din Cluj-Napoca, împreună cu Arhiepiscopia Clujului a organizat miercuri, 20 aprilie 2016, în Catedrala Mitropolitană, un eveniment cultural de excepție, ce și-a propus să prefăteze Săptămâna Patimilor Mântuitorului. Cu acest, prilej, de la ora 19.00, Cvarțetel Transilvan a interpretat opusul ce îi aparține lui Joseph Haydn și care poartă titlul *Ultimele șapte cuvinte ale Mântuitorului pe cruce*. Recitalul muzical a avut o introducere teologică susținută de asist. univ. dr. Olimpiu Benea, de la Facultatea de Teologie.

1. Concursului Național „Biserica și Școala din sufletul meu”

Concursul a avut următoarele secțiuni: creație literară, creație artistică, creație multimedia sau prezentare multimedia. La etapa finală, Arhiepiscopia Clujului a fost reprezentată de echipa protopopiatului Dej, formată din elevii Școlii Gimnaziale nr. 1 și ai Parohiei Ortodoxe Dej II, coordonatori: prof. Cristina Șipoș și pr. Emil Sabadiș.

2. Cea de-a IX-a ediție a Concursului Național de Muzică Bisericească „Lăudați pe Domnul!”, adresat corurilor universitare, Joi, 27 octombrie 2016, la Sala Radio din București, Mitropolia Clujului a câștigat Marele premiu, prin prestația de excepție a Corului de Cameră al Academiei de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, dirijat de Sergiu Stanciu.

Un fapt îmbucurător este organizarea de corale preoțești la nivel de protopopiat, cum e cazul protopopiatelor Beclean și Huedin, alături de cele deja existente.

Cursul *„Metode moderne de catehizare a tinerilor”*, adresat atât preoților, care au activități cu tinerii, cât și celor care doresc să dobândească cunoștințe și deprinderi în munca de catehizare a acestora. Anul trecut au fost organizate trei serii a acestui curs în la Mănăstirea Nicula și la Mănăstirea Parva. Cursurile, la care au participat peste 90 de preoți au fost organizate sub forma unor ateliere de lucru, pe grupe de câte 10 participanți și au urmărit creșterea competențelor de lucru cu tinerii, folosirea de metode interactive și moderne, dezvoltarea creativității, precum și deprinderea unui limbaj adecvat. Formatorii care au organizat aceste cursuri și care au coordonat atelierile de lucru sunt: Pr. Prof. Dr. Liviu Vidican Manciu, directorul Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, Pr. Prof. Marian Sidon, Inspector Școlar pentru Județul Cluj și Pr. Dorel Gălan, din Cluj-Napoca.

Religia în școală

În cele două județe ale Arhiepiscopiei noastre sunt 323 de instituții de învățământ, școli și grădinițe, iar Religia este predată de un număr total de 316 profesori, 101 în județul Bistrița-Năsăud și 215 în Județul Cluj. Dintre aceștia, 238 sunt mireni cu studii teologice superioare, iar 34 sunt clerici cu studii superioare.

Activități cu tinerii

1. La Întâlnirea tinerilor ortodocși din toată lumea, organizată de Sfânta Patriarhia, între 1-4 septembrie 2016, au participat și din Arhiepiscopia noastră un număr de 120 de tineri. Prezent la București cu ocazia Întâlnirii Tinerilor Ortodocși din întreaga lume, Înaltpreasfințitul

Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, s-a întâlnit în Parcul IOR din capitală cu tinerii din delegația Arhiepiscopiei Clujului.

2. Anul acesta au fost organizate la Centrul misionar „Ioan Bunea” din Sângeorz Băi, Mărișel și Ghelari **14 tabere** pentru copii și tineri, cu scop recreativ, dar și o tabără cu tema prevenției consumului de droguri și una dedicată pregătirii tinerilor voluntari, care vor activa în asociațiile de tineret din protopopiate și din parohii. Tot în calendarul activităților cu tinerii de la Sângeorz Băi am inclus în acest an și tabere pentru 250 de tineri din Basarabia, care vor vizita România în cadrul proiectului *„Cunoaște-ți Țara”*.

2. La **Mănăstirea Parva din județul Bistrița Năsăud, în perioada 22-28 august 2016** a fost organizată tabăra *Tradiție și noutate* la nivelul Mitropoliei Clujului, Maramureșului și Sălajului. La tabăra de la Mănăstirea Parva au participat 25 de tineri, care au fost coordonați de Oana Băilă, vicepreședinte ASCOR Cluj și Radu Copil, inspector eparhial pentru tineret.

3. O latură importantă a activităților cu tinerii o reprezintă și **parteneriatele externe**, în special cel pe care Arhiepiscopia noastră îl are cu *Evangelisches Jugendwerk im Württemberg, Germania*, care funcționează excelent de mai bine de 22 de ani. Ca o continuare a acestor relații, în a doua parte a lunii august 2016 am avut programată o tabără de lucru de tineret româno-germană la Mănăstirea Piatra Fântânele din județul Bistrița Năsăud, la care au participat peste 30 de tineri. Tinerii au lucrat pe șantierul clădirii destinată celor 17 copii de care călugărițele de aici se ocupă în mod constant.

4. Festivalul tinerilor din Arhiepiscopia Clujului, a doua ediție, la care au participat peste 500 de elevi de liceu, studenți și tineri din toate parohiile urbane și din marile comune, sub coordonarea preoților și a responsabililor *Asociațiilor Tinerilor Ortodocși* de la fiecare protopopiat, dar și a altor voluntari. Festivalul a fost organizat pe mai multe secțiuni: eseuri, pictură, muzică, teatru, dansuri, media și sport, la nivel de parohie, iar Gala finală s-a desfășurat sâmbătă, 15 octombrie 2016, la Cluj-Napoca, în Parcul sportiv universitar „Iuliu Hațieganu”. Tema festivalului din acest an a fost **„Copiii și tinerii bine educați devin cu vârsta tot mai înțelepți”**.

Consilier cultural
Pr. Bogdan Ivanov

Sinteza raportului sectorului misionar-social (2016)

 rganizațional, Arhiepiscopia Clujului desfășoară o lucrare misionară, de asistență socială, diaconală și filantropică prin intermediul Sectorului misionar-social. În vederea dezvoltării structurilor asistență socială din Eparhie, sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului funcționează mai multe asociații cu profil filantropic cu o activitate eficientă și vizibilă în comunitate: **Asociația „Filantropia Ortodoxă”, Asociația „Sfântul Nectarie” Cluj, Asociația Filantropică Medical-Creștină „Christiana”- Filiala Cluj-Napoca, Asociația Filantropică „Sfântul Onufrie” și Asociația Ortodoxă Social-Misionară pentru romii „Sfântul Moise Arapul”**.

În sprijinul lucrării de misiune și asistență socială din Eparhie se înscrie și activitatea preoților misionari din cadrul Protopopiatelor, precum și a celor 11 asistenți sociali din cadrul Birourilor de Asistență Socială din teritoriu. De asemenea, în cadrul proiectelor sociale și a asociațiilor aflate sub patronajul Arhiepiscopiei Clujului sunt salariate **191 persoane**, după cum urmează: **61 salariați**- Asociația „Filantropia Ortodoxă” Cluj-Napoca (filiale: Bistrița, Dej, Gherla), **48 salariați** - Asociația Sfântul Nectarie Cluj, **47 salariați** - Asociația Filantropică Medical-Creștină „Christiana”- Filiala Cluj-Napoca, **35 salariați** - Centrul de Îngrijire și Asistență pentru Persoane Vârstnice „Acoperământul Maicii Domnului”, Turda.

I. Asistența religioasă în spitale, unități militare, penitenciare și așezăminte de ocrotire socială

În unitățile medicale din cuprinsul Eparhiei sunt încadrați în prezent **29** de preoți de slujire caritativă din care, **12** sunt retribuiți de către Ministerul Sănătății și Familiei, **15** retribuiți de către Secretariatul de Stat pentru Culte, unul de Ministerul Apărării Naționale Preoții de slujire caritativă oficiază Sfintele Slujbe în **22** de capele și biserici special amenajate în cadrul instituțiilor pe care le deservesc.

În unitățile militare din cadrul Eparhiei sunt încadrați **șase** preoți militari. Unitățile din Cluj-Napoca subordonate Ministerului Administrației și Internelor și anume, Inspectoratul Județean pentru Situații de Urgență și Inspectoratul Județean de Jandarmi, sunt deservite de către **doi** preoți misionari.

Pe raza teritorială a Eparhiei noastre funcționează două penitenciare, la Gherla și Bistrița, o secție penitenciară la Cluj-Napoca și un spital penitenciar la Dej în cadrul acestora activând **trei** preoți: doi preoți capelani permanenți, iar unul de slujire caritativă.

II. Proiecte și programe sociale

Activitatea misionar-socială a Bisericii se desfășoară raportându-se la realitățile social-economice ale contextului istoric actual. Sistemul de asistență socială al Arhiepiscopiei cuprinde în prezent peste **40 de instituții și programe social filantropice** grupate pe diferite categorii de beneficiari. În anul 2016 au fost inaugurate următoarele proiecte sociale:

1. Centrul Rezidențial pentru Persoane cu nevoi speciale „Sfântul Filaret cel Milostiv” Târlăușua - dispune de o capacitate de 25 de locuri și a fost deschis în parteneriat cu Primaria Comunei Târlăușua;

2. Centrul socio-educțional „Sfântul Ioan Valahul” Gilău oferă pentru 25 de copii care provin din familii defavorizate șansa la un program de tip „after school”, în vederea prevenirii abandonului școlar și îmbunătățirii calității învățământului.

3. Centrul socio-educțional „Sf. Stelian” Gherla - a fost deschis de Asociația „Filantropia Ortodoxă” filiala Gherla și oferă suport educațional și o masa caldă pentru 15 elevi care prezintă risc de părăsire timpurie a școlii.

4. Așezământului Social „Sfântul Onufrie” Florești - **Case de Tip Familial pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate**. În anul 2016 s-a reușit finalizarea primelor 2 case din cadrul așezământului, demarându-se primele discuții cu reprezentanții Consiliului Județean Cluj și ai Direcției de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj în vederea încheierii unei convenții de parteneriat pentru primirea primilor beneficiari.

5. Proiectul „Sf. Dimitrie Basarabov” - Informare și Consiliere în Adicții beneficiază de un nou sediu situat pe strada Salcâmului nr. 20 din Cluj-Napoca oferit de Arhiepiscopia Clujului pentru a veni în sprijinul acestui proiect care funcționează în Cluj-Napoca din anul 2000 sub egida Asociației Filantropice Medical-Creștine „Christiana”.

Proiecte de viitor

I. Arhiepiscopia Clujului
Accreditarea celor 9 Protopopiate ca furnizori de servicii sociale;

Grădinița socială Huedin;

II. Asociația „Filantropia Ortodoxă”;

Cabinet stomatologic social Bistrița;

Cabinet stomatologic social Cluj-Napoca;

III. Asociația Filantropică Sfântul Onufrie

2 Case de Tip Familial pentru ocrotirea copiilor aflați în dificultate

III. Colecte

Prin intermediul Fondului „Filantropia”, la nivelul Centrului Eparhial, s-a constituit o rezervă financiară de **111.361 lei** care a fost folosită pentru ajutorul persoanelor care au necesitat operații chirurgicale în țară și străinătate precum și pentru alte cazuri sociale. În cadrul Proiectului „Cutia Milei”, în parohiile Eparhiei Clujului și la Catedrala Mitropolitană s-a adunat și s-a distribuit persoanelor defavorizate suma totală **236.653 lei**. O altă colectă în bani se organizează în fiecare an în parohiile Arhiepiscopiei Clujului, când discul din Duminica Mironosițelor este destinat activității Societății Femeilor Ortodoxe din Cluj-Napoca. În anul 2016 suma totală colectată a fost **55.008 lei**.

Buget și beneficiari. Numărul beneficiarilor proiectelor și programelor sociale în anul 2016 dezvoltate la nivelul Eparhiei Clujului a fost de peste **12.000 de persoane, iar bugetul total** al activităților misionar-sociale a fost: **9.877.335 lei**

Consilier misionar social,
Iustin Liciniu Câmpean

Agenda P.S. Vasile

Ianuarie 2017:

1 ianuarie: În Duminica Anului Nou, participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

6 ianuarie: Cu ocazia sărbătorii Botezul Domnului asistă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca;

7 ianuarie: În ziua sărbătorii Soborului Sfântului Prooroc Ioan Botezătorul este prezent la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

8 ianuarie: În Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, participă la Sfânta Liturghie;

15 ianuarie: Participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

22 ianuarie: La Sfânta Liturghie, în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, este prezent în mijlocul elevilor seminariști, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

28 ianuarie: Participă în Capela Seminarului Teologic, în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei, la rugăciunea de mulțumire prin care s-a deschis oficial ședința de lucru a Adunării Eparhiale;

29 ianuarie: În mijlocul elevilor seminariști participă la Sfânta Liturghie în Capela Seminarului Teologic Ortodox din Cluj-Napoca, unde rostește ecfonise și binecuvântări;

30 ianuarie: Cu ocazia zilei prăznuirii Sfinților Trei Ierarhi, Preasfințitul Episcop Vasile Someșanul participă la Sfânta Liturghie în mijlocul asistaților și angajaților Centrului de Îngrijiri Paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca, iar la final săvârșește slujba de pomenire a adormitului întru Domnul, Vasile Dolean, și rostește un cuvânt de mângâiere familiei îndoliate.

Istorie bisericească bistrițeană

Dan Ciachir

Unul care cunoaște de vreo două decenii Bistrița, asupra căreia Arhiepiscopul de fericită amintire Bartolomeu m-a prevenit înainte să ajung acolo: „Să știi că Bistrița este un oraș foarte cultural”, și clerul ei, am citit excelenta lucrare dedicată Ortodoxiei sale¹ de către Mircea Gelu Buta și Adrian Onofreiu într-o cheie mai degrabă afectivă decât istoriografică. Mircea Gelu Buta, personalitate deopotrivă medicală și culturală, colaborând cu un strălucit teolog, profesorul Ioan Chirilă, a realizat, în urmă cu doi ani, o admirabilă reconstituire a unui alt teritoriu bisericesc vast și prestigios². De data aceasta, asociatul său este un istoric, Adrian Onofreiu, arhivist de mână întâi, care știe să pună în pagină, atunci când este cazul, culoarea și chiar poezia documentului.

Pentru a-mi dovedi afirmațiile, voi transcende cronologia volumului – lupta bistrițenilor pentru o parohie pravoslavnică are rădăcini în secolul al XVIII-lea –, oprindu-mă la o vizită întreprinsă de Mitropolitul Ioan Mețianu de la Sibiu, în toamna anului 1901, în tractul ortodox al Bistriței. La data respectivă, existau un protopopiat bistrițean și figuri clericale puternice, precum protoiereii Simion Molda și, îndeosebi, Grigore Pletosu. Din reportajul vremii, imprimat în „Telegraful Român”, ziarul eclezial înființat de Sfântul Mitropolit Andrei Șaguna în anul 1853, aflăm că înaltul ierarh ortodox, sosit la Bistrița, a primit, la coborârea din tren, un splendid buchet de flori, oferit de fiica... protopopului greco-catolic. De altfel, în decursul vizitei sale, prilej de târnosire a două biserici ortodoxe în comunele Borgo-Prund și Galații Bistriței, Ioan Mețianu pare a fi chiriarhul credincioșilor români din Transilvania de ambele confesiuni; sau „cele două strane”, cum li se spunea. Pentru cei care au apucat dezlănțuirile uniților, de incredibilă violență și virulență din anii '90, acele vremuri de la început de secol par mai degrabă de domeniul visului decât al realității. În același context, autorii realizează un amplu portret, constituit din mărturii de epocă și documente, al profesorului și protopopului bistrițean Grigore Pletosu, care afirma într-un document oficial din vremea ocârmuirii dualiste „cu toată liniștea conștiinței, că la modul «perfect» vorbesc și scriu numai în limba română” (cf. p. 34). Reproducerea titlurilor împăratului Franz Iosef, în același capitol, aparține tot categoriei de elemente și ornamente istorice care dau culoare unei epoci. Ceea ce putem spune, de asemenea, și despre relatarea vizitei familiei regale române la Bistrița, unde aceasta a prăznuit Nașterea Domnului pe stil vechi, în ianuarie 1920. Peste aproape un secol, și tot în mijlocul clerului local, M.S. Regele Mihai I se va afla în același spațiu românesc cu prilejul Anului Nou 2007, episod consemnat pe larg de către autori.

Cine cunoaște bogăția de biserici pravoslavnice din Bistrița de azi, cu greu își poate închipui cât de mult a durat – aproape două decenii – ridicarea primului lăcaș ortodox impunător din acest oraș. Sfințirea, care trebuia să aibă loc la sfârșitul lunii august 1940, a fost anulată, întrucât ziua târnosirii coincidea cu funestul Diktat de la Viena. Biserica avea să fie sfințită în anul 1941, pe când Transilvania era vremelnice ocupată, de sărbătoarea Sfinților Petru și Pavel. Atunci, ierarhul locului, episcopul Nicolae Colan, a rostit o predică deosebit de frumoasă, ce rezistă colțurilor vremii, așa cum reiese din amplul fragment reprodus de autori la paginile 165-166 ale cărții.

Între paginile 184-186 sunt redate toate documentele oficiale privitoare la Revenirea la Ortodoxie a clericilor și credincioșilor greco-catolici, scutindu-i pe aceia care doresc să le cunoască cuprinsul de cercetarea colecțiilor de ziare și reviste depozitate în biblioteci. Aduagă că Mircea Gelu Buta și Ioan Chirilă au făcut un lucru asemănător în lucrarea lor în privința alegerii și întronizării Patriarhului Justinian Marina.

În aceeași categorie de texte importante se cuvine așezat și ultimul document, dintr-un număr de 193 reproduse în partea a doua a lucrării: Cuvântul rostit de Arhiepiscopul Bartolomeu al Clujului la Bistrița, în anul 2002, cu prilejul lansării versiunii sale a Sfintei Scripturi. Este o scurtă istorie a traducerilor din Biblie.

Reprimându-mi pornirile de nostalgie și amintirile deosebit de frumoase legate de preoții locului, de sfințirea paraclisului Spitalului Județean din Bistrița din anul 1999 sau de primele colocvii – o noutate absolută la noi – *Medicii și Biserica*, voi spune că volumul de față îmi întărește o convingere pe care nu încetez să o mărturisesc: aceea că Biserica noastră nu a fost niciodată mai înfloritoare, în decursul ultimelor trei secole, ca în cei aproape 30 de ani scurși de la prăbușirea regimului comunist, răstimp în care Biserica bistrițeană a avut șansa să se afle pe un teritoriu canonic administrat succesiv de trei mari chiriarhi: Teofil Herineanu, Bartolomeu Anania, Andrei Andreicuț.

De la biserica din suflet, la biserica din spital

Zorin Diaconescu

Biserica din spital, semn al convergenței dintre știință și religie, așa cum demonstrează și numeroasele ediții ale simpozionului de Medicină și Teologie de la Bistrița, apreciate în mediile academice din țară și din străinătate, este un fapt împlinit. Așezarea orașului pe harta manifestărilor spiritualității europene și integrarea identității românești printre națiunile clubului select, care și-a făcut din respectarea drepturilor omului și din libera circulație a persoanelor și ideilor un nucleu în jurul căruia gravitează societatea, sunt fapte cu care ne-am obișnuit, în măsura în care suntem ispitiți să nu le mai observăm, deoarece ni se par firești. Istoria demonstrează însă că lucrurile nu au stat întotdeauna așa, iar repetabilitatea evenimentelor e amintită de cei care avertizează: necunoașterea lecțiilor istorice este o cale aproape sigură de repetare a lor.

O excelentă lecție de istorie este cuprinsă în volumul „Biserica Ortodoxă din Bistrița. O cronologie documentară”, de Mircea Gelu Buta și Adrian Onofreiu, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016 - volum tipărit cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Andrei, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului, Mitropolit al Clujului, Maramureșului și Sălajului.

Este necesar să înțelegem drama de secole a populației românești majoritare din Transilvania, discriminată în privința drepturilor elementare ale cetățeanului, mai exact i s-a refuzat sistematic orice drept natural decurgând din prezența dintotdeauna - și ea negată - a acestei populații pe teritoriul amintit, un teritoriu spre care alte națiuni au migrat de abia în Evul Mediu. Religia ortodoxă a constituit elementul central al acestor aspirații, la împlinirea cărora s-a ajuns foarte târziu, respectiv la începutul secolului al XX-lea. Religia ortodoxă a constituit, adesea, singura verigă de legătură dintre românii transilvăneni și cei de același neam din celelalte provincii istorice.

Veți întreba, desigur, ce are deosebit Biserica Ortodoxă din Bistrița? Are, în primul rând, așezarea, accesul credincioșilor

ortodocși în oraș întâmpinând numeroase și serioase piedici de-a lungul istoriei, din pricina rânduieilor care le confereau altora, în speță sașilor, privilegiu în aceeași măsură în care unele drepturi elementare erau - în concepția dregătorilor de atunci - de neconceput pentru români. Așa se face că populația românească locuia mai mult la sate, orașele fiind destinate ocupanților din alte zări.

Cum de avem, totuși, o continuitate de limbă, dar și de obiceiuri și spirituală, care secole la rând i-a îndemnat pe tinerii români să considere emanciparea națiunii lor principalul scop al studiului și strădaniei celor care aveau șansa și talentul de a urma vreo școală? Din nou ajungem la religia ortodoxă ca element de continuitate și unitate, o ultimă frontieră a speranței pentru o națiune careia i se nega existența și care trebuia să lupte mai aprig decât emigranții din orice colț al lumii pentru a fi recunoscută în propria ei țară.

Așa se face că actul istoric din 1918, de al cărui centenar ne mai desparte puțin timp, a fost nu doar posibil, ci a avut sens și dăinuire. Tratatul internațional s-au mai încheiat, să nu uităm că până și Transilvania a fost reîmpărțită chiar în secolul trecut, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, dar astfel de aranjamente politice impuse artificial, prin linii trase pe hartă cu creionul la nu știu care masă a negocierilor, nu au rezistat timpului.

Nici Transilvania nu ar fi rămas în cele din urmă românească dacă nu ar fi existat rădăcinile, acea populație de la țară, fără de care orașele, oricât ar fi fost ele de înfloritoare în privința meșteșugurilor sau a comerțului, nu ar fi rezistat dacă ar fi fost înconjurate de o zonă nelocuită. Ele nu ar fi avut nici hrană, nici lemne sau piatră pentru construcție și nu ar fi avut nici cine să le apere în cazul atâtor războaie.

Iar faptul că această populație nu a fost asimilată, cu toate că au existat suficiente încercări, unele cu forța și altele oferind privilegii amăgitoare, se datorește elementului spiritual care a fost și este în continuare credința ortodoxă. Sub acest aspect, documentele din cartea celor doi autori constituie nu doar un obiect de studiu util și necesar, ele constituie și un avertisment. Nici o victorie nu vine de la sine și până și imperiile invincibile la un moment dat pot pieri, dacă le piere sufletul.

¹ MIRCEA GELU BUTA, ANDREI ONOFREIU, *Biserica Ortodoxă din Bistrița - O cronologie documentară*, Ed. Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2016.

² IOAN CHRILĂ, MIRCEA GELU BUTA, *Memorabilia Momenta - Clipe memorabile*, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2015.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **vineri**, între orele 8.00 și 10.00, predă cursul de Spiritualitate pentru studenții din anii III și IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri și vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Ianuarie 2017

1 ianuarie (Anul Nou, Sfântul Vasile cel Mare și Tăierea împrejur a Domnului)

La miezul nopții trecerii dintre ani, în Catedrala Mitropolitană, săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Nicolae Cosmin Grecu, pe seama parohiei Pădureni, protopopiatul Gherla.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia și rostește o cateheză.

2 ianuarie

La Mănăstirea Nicula, participă la o întâlnire duhovnicească cu toată obștea. Rostește un cuvânt de binecuvântare. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În biserica din Cutca, protopopiatul Gherla, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Efrem, fiul părintelui paroh, Nicolae Muntean. Rostește un cuvânt de învățătură.

3 ianuarie

În cimitirul Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din Satu-Mare, săvârșește slujba de sfințire a Crucii așezate la căpătâiul adormitei întru Domnul, Maria Eugenia Bob. Rostește un cuvânt de mângâiere.

4 ianuarie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial din Cluj-Napoca, prezidează ședința de lucru a Sinodului Mitropolitan.

La Muzeul de Istorie a Transilvaniei, vizitează expoziția temporară „Tezaur – Episcopia Tulcii”.

5 ianuarie (Ajunul Bobotezei)

În paraclisul Mănăstirii „Sfântul Vasile cel Mare” de la Someșul Cald, săvârșește Sfânta Liturghie a Sfântului Vasile cel Mare, unită cu Vecernia și slujba Aghiasmei celei Mari. Rostește un cuvânt de învățătură.

Se întâlnește cu domnul Ion Dumitrel, președintele Consiliului Județean Alba.

6 ianuarie (Botezul Domnului)

În Catedrala Mitropolitană, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon, pe tânărul Grigore Ioan Vălean.

În Piața Avram Iancu, pe un podium special amenajat, săvârșește slujba Aghiasmei celei Mari. Rostește un cuvânt de învățătură.

Primește la reședință oficialitățile prezente la slujba de Bobotează în Catedrala Mitropolitană.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernia și slujește la Litie.

7 ianuarie (Sfântul Ioan Botezătorul)

Săvârșește slujba de sfințire a Bisericii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Turda-fabrici. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Grigore Ioan Vălean, pe seama parohiei Piatra, protopopiatul Năsăud și diacon, pe tânărul Mircea Adrian Luca. Hirotonește întru iconom stavrofor, pe părintele paroh, Andrei Gavriil Mihai. Acordă distincția „Crucea Transilvană” domnului Alexandru Cordoș și domnului Liviu Nicoară. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernia și slujește la Litie.

8 ianuarie

Săvârșește Sfânta Liturghie în biserica din Vânători, protopopiatul Huedin. Rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe diaconul Mircea Adrian Luca, pe seama parohiei Unguraș, protopopiatul Dej. Hirotonește întru sachelar, pe părintele paroh, Radu Daniel Mureșan. Conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, domnului Radu Abrudan, primarul comunei Ciucea.

Săvârșește slujba de binecuvântare a noii case parohiale din localitate. Este însoțit de PC Pr. Liviu Vidican Manciu, directorul Seminarului Teologic din Cluj-Napoca.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

9 ianuarie

În biserica din Hălmășău, protopopiatul Beclean, oficiază Taina Sfântului Botez pentru pruncul Luca Dimitrie, fiul părintelui paroh, Doru Constantin Zaharie. Rostește un cuvânt de învățătură.

10 ianuarie

În localitatea Boteni, protopopiatul Turda, săvârșește slujba de sfințire a unui clopot achiziționat pentru noua biserică din localitate. Rostește un cuvânt de învățătură.

În sala de festivități a Hotelului „Colina” din Cluj-Napoca, hotelul Ministerului Afacerilor Interne, participă la solemnitatea trecerii în rezervă a comandantului Grupării de Jandarmi Mobilă din Cluj-Napoca, colonel Florinel Budișan, a adjunctului acestuia, colonel Ioan Moldovan și a șefului serviciu misiuni din cadrul Inspectoratului Județean de Jandarmi Cluj, colonel Vasile Ilca. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită de lucru la Mănăstirea „Mihai Vodă” din Turda.

Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei în fața Catedralei Mitropolitane din Cluj, în ziua de Bobotează, 6 ianuarie 2017.

11 ianuarie

În curtea Unității Militare din Bistrița, participă la ceremonialul de investire în misiunea de preot militar a părintelui Cristian Marțian. Săvârșește o slujbă de Te-Deum și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Dumitru Cobzaru, exarhul mănăstirilor din Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

12 ianuarie

Face o vizită în parohia Someșeni, protopopiatul Cluj II (parohi: Pr. Ioan Roman, Pr. Ioan Pop și Pr. Ioan Avram), în vederea stabilirii locului pentru construirea celei de-a doua biserici. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

13 ianuarie

Face o vizită pe șantierul Centrului Misionar – Social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Sorin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

14 – 24 ianuarie

Însoțit de un grup de preoți și credincioși, efectuează un pelerinaj în Israel și Iordania. Duminică, 15 ianuarie, slujește Sfânta Liturghie în Biserica Sfântului Mormânt din Ierusalim. Luni, 16 ianuarie, se întâlnește cu Preafericitul Părinte Teofil al III-lea, patriarhul Ierusalimului și a toată Palestina, căruia îi conferă „Engolpionul și Crucea Transilvană”. Miercuri, 18 ianuarie, asistă la slujba Aghiasmei celei Mari, săvârșită la râul Iordan de către PF Părinte Patriarh Teofil

al III-lea. Duminică, 22 ianuarie, în cea mai veche biserică din Amman (Iordania), împreună cu ÎPS Părinte Mitropolit Benedict de Filadelfia, slujește la Sfânta Liturghie. Rostește un cuvânt de învățătură. Conferă Mitropolitului Benedict, „Engolpionul și Crucea Transilvană”.

25 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Mântuitorului și rostește un cuvânt de învățătură.

26 ianuarie

La Facultatea de Teologie, examinează studenții anului III la disciplina Morală.

La „Casa Artelor” de pe Bulevardul Eroilor, participă la aniversarea Fundației Culturale „Carpatina” din Cluj-Napoca (președinte fondator: arhitect Ionel Vitoc). Rostește un cuvânt de binecuvântare.

27 ianuarie

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

28 ianuarie

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a Consiliului Eparhial.

În Aula „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a Adunării Eparhiale.

În Aula „Nicolae Ivan” din incinta Centrului Eparhial, participă la momentul lansării cărții „Cântări la Cununie și Înzmormântare”, a Arhid. Prof. Ioan Brie, revizuită de PC Pr. Prof. Petru Stanciu de la Seminarul Teologic Ortodox. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie și slujește la Litie.

29 ianuarie

Săvârșește slujba de binecuvântare a Bisericii „Sfânta Treime” din Dej. Slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Acordă părintelui paroh, Teodor Mureșan, distincția „Crucea Arhiepiscopală” și hirotonește întru iconom stavrofor pe părintele slujitor, Ioan Câmpian. Conferă domnilor ingineri Dorin Munteanu și Călin Bumb, Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Este însoțit de PC Pr. Dan Liviu Hognogi, protopopul de Cluj I.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză. Hirotonește întru duhovnic pe PC Pr. Ioan Petru Pop, de la parohia Berindu, protopopiatul Huedin, PC Pr. Paul Voinel Bodea, de la parohia Luna de Sus, protopopiatul Cluj I și PC Pr. Grigore Ioan Vălean, de la parohia Piatra, protopopiatul Năsăud.

30 ianuarie (Sfinții Trei Ierarhi Vasile, Grigorie și Ioan)

În Catedrala Mitropolitană, cu prilejul hramului Școlilor Teologice, săvârșește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru iconom stavrofor pe PC Pr. Lect. Univ. Dr. Cosmin Cosmuța de la Facultatea de Teologie și iconom, pe PC Pr. Prof. Andrei Mihai Mureșan, de la Seminarul Teologic.

Săvârșește slujba Parastasului pentru vrednicia de pomenire Nicolae Episcopul și Bartolomeu Mitropolitul. Rostește un cuvânt evocator.

În sala de festivități a Restaurantului „Brilliant Parc” din Zalău, împreună cu PS Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, participă la Conferința Internațională „Evreei din Sălaj și Antisemitismul din Perioada Interbelică”. Susține o alocuțiune.

31 ianuarie

La Facultatea de Teologie, asistă la susținerea examenului pentru obținerea titlului de Lector Universitar de către PCuv. Protos. Benedict Vesa, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului și PC Pr. Liviu Vidican Manciu, directorul Seminarului Teologic.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează ședința de lucru a comitetului de redacție a Revistei „Tabor”.

În capela mortuară din Petrești de Jos (paroh: Pr. Ovidiu Vasile Teuțișan), protopopiatul Turda, săvârșește slujba de înzmormântare a adormitei întru Domnul, Minerva Anca, mama soției părintelui vicar, Iustin Tira.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei, participă la un moment „In Memoriam – Mitropolitul Bartolomeu”. Rostește un cuvânt evocator.

A consemnat, Arhid. Claudiu Ioan Grama

Patriarhul Justinian Frântură de omagiu unui mare Om

Pr. Fabian Seiche

Justinian Marina (1901-1977), al treilea patriarh al României, s-a născut la 22 februarie 1901 în satul Suiesti, com. Cermegești, jud. Vâlcea. Părinții se numeau Marin Ilie Marina și Elena, primind la botez numele de Ioan.

Tânărul a absolvit Seminarul teologic din Râmnicu-Vâlcea și a fost numit învățător în satul Olteanca, Vâlcea (1923-1924), apoi în comuna Băbeni (1924-1930), iar în 1924 a fost hirotonit preot de mir pe seama parohiei Băbeni. În 1929 a obținut titlul de licențiat în teologie.

Părintele Ioan Marina a ajuns director la Seminarul teologic din Râmnicu-Vâlcea, apoi detașat în același an (1932) ca preot la catedrala Episcopiei Râmnicului.

Rămânând văduv (1935), fostul său profesor Irineu Mihălcescu – ajuns mitropolitul Moldovei – l-a numit arhieru vicar al mitropoliei, în 1945. Peste doi ani a fost înscăunat mitropolit al Moldovei și Sucevei. Murind patriarhul Nicodim Munteanu (27 feb. 1948) a devenit patriarhul țării, ales la 24 mai același an.

Patriarhul Justinian era „un om practic, întreprinzător, specialist în cooperare și militant politic în Partidul Național Țărănesc al lui Maniu și Mihalache”. „Justinian Marina nu a excelat în nimic. Nu era un cărturar ieșit din comun. Dimpotrivă, era un cărturar mediu. De fapt, pe toate i le-a dat Dumnezeu la mijloc, dar nu întâmplător. Nimeni ca el nu a știut să coboare cerul și să ridice pământul la înălțimea potrivită și necesară tuturor oamenilor, tuturor timpurilor, tuturor lucrurilor. Este geniul valorificării tuturor extremelor, aduse, ocolite, în centrul de putere al tuturor lucrurilor. Acolo stătea el și de acolo iradia egal și cumpătat în toate direcțiile, în toate sensurile, spre toate nevoile... Justinian a salvat în primul rând poporul român din punct de vedere național... Dacă ar fi fost un teolog de excepție – să zicem de talia unui Stăniloae – nu ne-ar fi ajutat la nimic. Toți cei ca Stăniloae – cu excepția câtorva – știți bine că au fost zdrumicați în valțurile fiarei apocaliptice comuniste. Nu înseamnă că Justinian a fost mai puțin jertfă, dar a fost o jertfă care era absolut necesară pentru focul acela foarte special care ardea atunci. Și el, ca și mulți alții, a înțeles că nu are rost o opoziție directă, neînțeleaptă față de tăvălugul comunist. Dumnezeu i-a dat mintea cea mai bună și a făcut-o pe comunistul... În timpul lui Justinian, nu numai că nu s-au dărâmat biserici, ci s-au construit aproape 300 de biserici. Nu s-au construit de dragul de a construi. S-au construit din dragoste... Să știți că nebunia dărâării bisericilor, a orașelor și a satelor încolțise în mintea paranoicilor de tristă amintire cu mult înainte de 1977, când, a doua zi după moartea lui, s-a dărâmat Biserica Enei; patriarhul Justinian însă a strigat cu fermitate-i cunoscută și cu acel curaj neîntrecut: «Să nu vă atingeți de biserici, fiindcă, altfel, îmi fac din preoți martiri, iar pe voi vă duc în tribunalul de la Haga». Și nu s-au atins de nimic”².

Cel poreclit de neprieteni Bisericii „Patriarhul roșu”, „Sovrom-patriarhul”³, a găsit un *modus vivendi* cu noua putere. Și anume: a pretins libertatea Bisericii, a credincioșilor de a-și manifesta credința; pe de altă parte a oferit comuniștilor tot ce se putea oferi până unde dogma putea fi atinsă: „le place foarte mult să-i laudăm: o să-i laudăm, nu asta e problema”. Niciodată, nimeni nu va găsi însă în presa vremii, nici măcar un rând în sprijinul luptei criminale de clasă a comunismului⁴.

¹ Bartolomeu Valeriu Anania, *Atitudini*, Ed. Arhidiecezane, Cluj, 1999, p. 11.

² Pr. Prof. Ion Buga, *Minipateric contemporan*, Meteor publishing, București, 2015, p. 63 ș.u.

³ Cf. Acad. Florin Constantiniu, *Omagiu patriarhului Justinian*, în: Justinian patriarhul, *Amintiri*, Ed. Enciclopedică, ediția 2, 2015.

⁴ B. V. Anania, op. cit., pp. 14-15.

„Preoții și episcopii ortodocși i-au slujit pe comuniști” – iată o acuză cu mult adevăr în ea! Da, i-au slujit și pe comuniști, determinându-i uneori să-L slujească pe Hristos, căci acești comuniști nu vor fi fost extraterestri, ci frați, consăteni, colegi, prieteni de-ai noștri, ba chiar de-ai acuzatorilor⁵.

În literatura bisericească greco-catolică Justinian este prezentat în cele mai negre cuvinte. Astfel, în urma arestării episcopilor uniți în 1948, se spune că școala de cântăreți de la mănăstirea Căldărușani „a fost transformată în lagăr (pentru acești episcopi, n.n.), cu participarea nemijlocită a Patriarhului Justinian, de tristă amintire”. Apoi se afirmă că patriarhul Justinian, „unealta regimului comunist”, a venit la Dragoslavele, locuința sa de vară, să-i oblige să treacă la Ortodoxie: „s-au folosit apoi amenințări și insulte. Totul a fost zadarnic, și atunci s-a trecut la regim de exterminare”. Apoi, mai e acuzat că „a căutat să-i influențeze aducându-le friptură de curcan – ceea ce arată nivelul primar la care judeca un asemenea om propulsat de Gh. Gheorghiu-Dej –, dar rezultatul fiind nul, regimul s-a „înăsprit”... În câteva zile n-au avut nici măcar mămăliga obișnuită, pentru că Patriarhia, care-i subvenționa, n-a trimis la timp alimentele, iar pentru foc au cules găteje (vreascuri) uscate, căzute în grădina vilei”⁶.

Ne este imposibil să credem aceste josnicii. Atât mărturiile orale și scrise, cât și documentele vremii îl arată ca un om integru, cu o viziune de ansamblu a istoriei, ceea ce face ca el să salveze Biserica neamului. Cum era să se coboare Justinian la nivelul în care să-i lase să moară de foame pe episcopii uniți, când el însuși i-a protejat de furia Securității chiar la reședința sa? Oare cine a fost mai „fanatic” când episcopul unit **Iuliu Hossu** moare la mănăstirea Căldărușani în 1970, preferând să fie împărțit de un romano-catolic ungar, decât să se „spurce” intrând într-o biserică ortodoxă?...

În lupta comunistă împotriva religiei, Justinian se afla întotdeauna de partea credincioșilor. Aceasta se poate vedea și din stenogramele vremii scrise de partidul comunist. Astfel, în ședința Secretariatului C. C. al P.M.R. din 25 nov. 1948 privind situația creată în țară în urma scoaterii religiei din școli, se spune: „din partea reprezentanților înalți ai Bisericii ortodoxe (episcopi, mitropoliți etc) s-a pornit o acțiune organizată antigvernamentală pe chestia religiei, ceea ce duce la concluzia că această companie are în cel mai rău caz aprobarea,

⁵ Amănunte, la: Ionaș Dumbravă, *De la „in integrum” la absurdum*, Baia Mare, 1994.

⁶ Pr. Prof. Dr. Anton Moisin, *Cei 7 episcopi greco-catolici români care au pierit în detenție sub prigoana comunistă*, Viața Creștină, Cluj, 2010, p. 229 ș.a.

dacă n-a fost chiar inițiată de patriarh. În această privință credem că trebuie intervenit pentru a face ca Biserica ortodoxă să înceteze cât mai repede acțiunea pe care o duce. Aceasta este cu atât mai necesar, cu cât faptele arată că în această privință s-a încheiat un fel de front unic între Biserica ortodoxă și cea greco-catolică și romano-catolică (subl.n.)”⁷.

Gh. Gheorghiu-Dej, secretarul general al partidului, arăta apoi că „preocuparea noastră de bază nu a fost religia, ci baza materială a religiei. Acțiunea Ministerului Învățământului (de scoatere a religiei din programa școlară, n.n.) a fost o acțiune anarhică, mic-burgheză, care confundă scoaterea obiectelor religioase cu scoaterea conștiinței religioase din capul oamenilor. Învățătorii și clerul, cu mici excepții, sunt contra noastră, unanimitatea țăranimii, 76% din populația țării, 12 milioane de oameni, sunt credincioși și nu-i putem face dintr-o dată materialști”; „popii merg din casă în casă și speculând măsura luată, dau o amploare misticismului religios”⁸.

Dintre măsurile luate de comuniști amintim și oprirea pelerinajelor la mănăstiri, a procesiunilor, în ciuda opoziției înverșunate a patriarhului. Astfel, la aceeași ședință se arată că în seara zilei de 14 august 1948, la privegherea din Mănăstirea Lipova, de lângă Timișoara, un inspector „a sosit cu o mașină cu milițieni, au intrat în biserică și au ridicat peste 2.000 de credincioși pelerini, pe care, în dimineața zilei de 15 august, i-au trimis cu forța spre comunele lor. Biserica a fost închisă, protopopul oprit de a săvârși Sf. Liturghie în ziua hramului”. Măsuri similare au fost luate la mănăstirile Nicula (Cluj), Moisei (Maramureș), Hodoș-Bodrog (Arad), la schitul Sf. Gheorghe Nou-Feredeu (Arad).

La aceeași discuție din 25 nov. 1948 se arată adevărul despre trecerea, prin actul din 21 oct. 1948, a greco-catolicilor la Biserica-Mamă. Vasile Lucaciu spune că această chestiune a „trecerii la ortodoxism nu a fost pusă ca o problemă religioasă, ci ca o problemă națională, ca o măsură îndreptată împotriva imperialismului”.

Din aceasta rezultă două, alte chestiuni:

1. Trecerea la Ortodoxie s-a făcut în realitate din motive politice, nu religioase, și de către conducerea comunistă, indiferent dacă patriarhul Justinian era sau nu de acord. Deci, o măsură „împotriva imperialismului”, a Occidentului capitalist, cu care ideologia sovietică (Stalin) ducea un război necruțător. Hotărârea de „revenire” a uniților, ca mijloc de rupere a relațiilor cu Vestul, a aparținut conducerii comuniste, nu Patriarhului!

2. Ideal, chestiunea trebuia pusă de la bun început ca o problemă religioasă, pentru ca ierarhii ortodocși să se alăture luptei anticapitaliste. Adică, de ochii lumii motivul era religios: trecerea la Ortodoxie.

Faptul că se arată unirea greco-catolicilor ca un rezultat al politicii de stat – unde e clar că nici patriarhul nu putea avea un rol – demonstrează falsitatea unor afirmații ale uniților, precum: „în loc să facă front comun cu Biserica Română Unită, soră, împotriva invadatorilor comuniști ruși, Biserica Ortodoxă Română, prin ierarhia ei, a fost înfrățită cu Statul comunist rus, zis sovietic și cu Biserica pravoslavnică rusească, total supusă politicii comuniste, împotriva Bisericii Catolice în general și a celei Române Unite în special”, sau: Justinian patriarhul „s-a angajat hotărât la înfăptuirea țelurilor politicii comuniste, între care a fost și cel al distrugerii Bisericii Române Unite, cu prețul a mii de vieți nevinovate”⁹. Aceste cuvinte, comparate numai cu declarațiile comuniste de mai sus, vorbesc despre gradul ridicat de fantezie creatoare a unora în materie de istorie.

Numai Dumnezeu știe convulsiile, contradicțiile, frământările și grija din sufletul patriarhului pentru a salva Biserica și neamul. Avem convingerea că la momentul respectiv, Justinian a fost omul cel mai potrivit pentru a fi patriarh.

Și lucrul acesta se cheamă Providență...

⁷ În rev. *Magazin istoric*, 9/1999, p. 19 ș.u.

⁸ *Magazin istoric*, 1/1999, p. 42 ș.u.

⁹ Ioan M. Bota, *Istoria Bisericii Universale și a Bisericii Românești*, Viața Creștină, Cluj, 1994, pp. 344, 347.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:
IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:
PS Episcopul-vicar VASILE SOMEȘANUL

Membri:
Consilier cultural Pr. dr. Bogdan Ivanov, Pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, Pr. prof. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:
Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59-96-49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095
IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:
Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:
Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:
Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Alexandru Dărăban, Cezar Login, Ierom. Maxim Morariu, Marcel Muntean, Alexandru Nemoianu, Protos. Simeon Pinte, Aurel Sasu, Paul Siladi, Nicolae Turcan, Protos. Benedict Vesa

„Lumina de sub obroc”

Eliza Adelina Purcaru

La sfârșit de ianuarie, Biserica Studenților a găzduit o întâlnire specială cu domnul Vasile Adamescu, fost profesor la Liceul Special pentru Deficienți de Vedere din Cluj-Napoca și un om deosebit. Persoană cu surdo-cecitate (dublă deficiență, de văz și de auz) survenită la vârsta de doi ani, domnul Vasile Adamescu a reușit, prin eforturile unei profesoare excepționale, doamna Florica Sandu, nu numai să comunice cu cei din jur, dar și să dobândească abilități intelectuale superioare și o vastă experiență de viață.

Născut în 1944 în comuna Borcea, din județul Ialomița, Vasile Adamescu și-a pierdut auzul și vederea la doi ani, în urma unei răceli. Era vârsta la care încă nu se formează în memoria umană nicio amintire și la care limbajul verbal abia începe să se contureze prin primele cuvinte. Astfel copilul a trăit nouă ani fără să vadă, fără să audă, fără să poată vorbi, percepând lumea doar prin pipăit și vibrații. La 11 ani este adus și lăsat de tatăl său la Liceul pentru Deficienți de Vedere din Cluj-Napoca. Aici, o femeie și un dascăl remarcabil, Florica Sandu, a cerut și a obținut înființarea în regim special a unei clase cu un singur elev și și-a dedicat întreaga viață procesului de demutizare și de educare a elevului Vasile Adamescu. Au urmat îndelungi eforturi prin care adolescentul de atunci a învățat recunoașterea și reproducerea fiecărui sunet prin atingerea organelor fonatoare (a gâtului, a buzelor, a dinților), a învățat apoi să scrie litera corespunzătoare în sistem Braille și în alfabet latin și primele cuvinte conținând aceste litere. În mod practic, învăța mai întâi un sunet, apoi, după ce deprindea acel sunet, imediat învăța litera corespunzătoare sunetului, precum și cuvinte cu noul sunet și cu noua literă. Profesoara lui a inventat pentru el un sistem de comunicare cu ciupit pe față sau în palmă.

Dotat cu un nivel de inteligență excepțional, până la 17 ani tânărul a învățat să comunice cu oricine într-un sistem în care literele îi sunt scrise una peste alta în palmă. Descoperind lumina pe care o dă cunoașterea, a urmat 18 ani de școală în loc de 12 pentru a parcurge materia școlară în întregime, apoi Facultatea de Psihopedagogie Specială din Cluj-Napoca, pe care a absolvit-o în 1977 cu rezultate remarcabile. A lucrat apoi 30 de ani ca profesor la Școala de nevăzători din Cluj-Napoca. Între timp, a fost căsătorit de două ori, a învățat și stăpânește remarcabil arta sculpturii, a călătorit în țară și în străinătate în locuri pe care le reține perfect, cunoaște cinci limbi străine, știe să valseze, să joace șah, citește în sistem Braille de pe computer, are o perfectă orientare în spațiu. Mai mult, și-a redactat volumul autobiografic *Înfruntând viața*, publicat de editura Boema, Turda, în 2012, ca un omagiu adus doamnei profesoare Florica Sandu și tuturor profesorilor de la Școala specială pentru nevăzători și de la Facultatea de Psihopedagogie Specială care l-au ajutat să devină ceea ce este.

În cadrul întâlnirii de la Biserica Studenților, am vizionat filmul documentar „Un om nemaivăzut”, realizat de o televiziune națională, și am putut discuta cu domnul Adamescu prin intermediul interpretului Viorel Micu. Înregistrarea întâlnirii poate fi accesată pe site-ul Asociației Studenților Creștini Ortodocși din Cluj, www.ascorcluj.ro. Domnul Adamescu a răspuns întrebărilor noastre legate de aspecte ale vieții dânsului. Deosebită ne-a părut firea lui senină, solară, datorită căreia nu a simțit niciodată revoltă pentru condiția sa, nu a simțit singurătatea, nu a

avut frici, nu s-a considerat niciodată nedreptățit. Domnul Adamescu l-a cunoscut pe Dumnezeu, în Care crede desăvârșit și despre Care nu ezită să spună că Îl iubește mult.

Întâlnirea a fost emoționantă, dar a lucrat și ca o pildă de trezvie, de întărire și de mobilizare sufletească. Domnul Vasile Adamescu și doamna profesoară Florica Sandu sunt modele neprețuite de credință și nădejde în autodepășirea condiției umane și au dat mărturie prin viața lor cât de importantă este lupta pentru lumina Cuvântului. Lucru pentru care le mulțumim cu adânc respect.

Primul ajutor în resuscitarea sufletului

Tudor Moisoiu

(Student medicinist,
organizatorul atelierului de prim ajutor)

Le la începutul anului universitar, membri ai ASCOR Cluj și ai comunității Bisericii Studenților desfășoară un nou atelier, cel de acordare a primului ajutor. O echipă de studenți medicinisti, medici specialiști și rezidenți le oferă tinerilor posibilitatea de a-și însuși gesturile salvatoare care se cer în situații de urgență până la sosirea Ambulanței ori a SMURD-ului.

Printre primele învățături ale Părintelui Ciprian Negreanu, preotul misionar și duhovnicul multor tineri din cadrul comunității Bisericii Studenților, care au creat un ecou interior puternic este aceea că „Pomul după roade se cunoaște, iar omul după fapte”. Prin prisma acestui gând, a venit vremea primei analize a atelierului de prim ajutor desfășurat de un semestru la Biserica Studenților.

Cel mai important pentru mine a fost să descopăr cum pedagogia este arta supremă de care ai nevoie pentru a transmite mai departe cunoștințele dobândite. Iar pedagogia are la bază empatia și dragostea față de cei cărora le vorbești. Trebuie menționat că noi, medicinistii, suntem constant dornici de o modificare a stilului de predare și a relației student-profesor, întrucât este clară nevoia creșterii eficienței procesului de învățare. Din aceste motive am fost puternic impresionat de atitudinea colegilor mei: săritori să creeze un suport de curs cât mai ușor de înțeles, mereu punctuali când vine vorba de amenajatul sălii și extrem de înțelegători cu participanții, repetând până când aceștia dădeau dovada că au priceput ceea ce trebuie să facă și mai ales cum trebuie să facă.

Obiectiv analizând, dovada că ne facem treaba cel puțin acceptabil o reprezintă numărul oamenilor care au participat la acest curs. Sunt aproximativ 50 de oameni care au trecut pragul atelierului nostru, dintre care 33 vin constant.

Subiectiv vorbind, în scurtul timp de când acest atelier are loc, au existat două momente care m-au făcut să cred că până acum am fost pe drumul cel bun. Primul s-a petrecut în timp ce stăteam la rând la spovedit. Andreea, una dintre fetele care se îngrijește de candelă pentru ca acestea să fie mereu aprinse, s-a apropiat de mine și, plină de entuziasm, mi-a povestit cum

o altă persoană, la câteva zile de la atelierul în care au învățat ce trebuie făcut în cazul unui om căzut pe stradă, a fost pusă în situația de a acorda primul ajutor unui tânăr care a făcut o criză de epilepsie. Al doilea moment care m-a bucurat a fost când a trebuit să facem apel la cunoștințele dobândite de participanți cu mult timp înainte. Este greu de explicat sentimentul de împlinire pe care l-am avut când un băiat a reușit să îmi spună perfect protocolul stopului cardio-respirator și al obstrucției de căi aeriene superioare, deși acestea fuseseră predate cu săptămâni înainte! Încă nu putem spune că avem roade, dar de înmugurit, da!

Dacă pare că am vorbit până acum mai mult despre

noi, voluntarii, vă fac o surpriză și vă spun că am ajuns la concluzia că, de fapt, munca dăruită altora și se întoarce însutit. Ca să înțelegeți despre ce este vorba, trebuie să cunoașteți puțin despre mediul în care noi, medicinistii, petrecem majoritatea timpului. Deși teoretic medicina este despre cum să ajuți omul sau, cum zicea profesorul Iuliu Hațieganu, „Medicina este știința și conștiința încălzite de iubire față de oameni”, realitatea este că, între medici, medicina este despre tine însuși, despre locul tău în ierarhia valorică, despre dobândirea cunoașterii fără ca cel de lângă tine să știe ce și cum. Din cauza conflictului intern dintre conștiință și faptele tale rezultă o stare de nervozitate care învăluie majoritatea secțiilor de spital. Probabil că vă este cunoscută sintagma „meseria se fură”. Cred că este cel mai prost domeniu în care să alegi o astfel de abordare, pentru că sunt mulți care nu sunt „hoți”. Sunt medicinistii aceia cumiși și de multe ori speriați, care fac cum li se zice, care nu pun întrebări din frica de absurd și care nu răspund atunci când se lansează o întrebare din același motiv, chiar dacă știu răspunsul corect. Ceea ce am reușit este să ne adunăm în jurul Bisericii Studenților și să punem umărul la crearea unui grup în care complexe formate să fie depășite. Aici Harul lucrător al Bisericii noastre este cel care încălzește inimile și introduce dragostea despre care vorbea profesorul Hațieganu. Așa se face că dăruind altora din ceea ce ai tu mai de preț primești însutit înapoi. Așa se face că dăruind resuscitezi sufletul tău!

Din acest motiv le mulțumim tuturor celor care au venit la atelier și nădăjduim să putem duce mai departe proiectul! Așa să ne ajute Dumnezeu!

În plină iarnă, în pelerinaj pe jos la Mănăstirea Nera

Silviu Mincu

Această relatare este scrisă de Silviu Mincu, organizatorul tuturor pelerinajelor pe jos care bucură sufletele atât tineri de aproape doi ani. Alături de părintele său duhovnic, Părintele Ciprian Negreanu, Silviu este inima și creierul din spatele fiecărei „aventuri duhovnicești” care îi scoate pe pelerini din confortul spațial și sufletească, ducându-i de fiecare dată în locuri binecuvântate, cu povești care altfel ar rămâne necunoscute sau uitate. Cunoscând mai bine decât oricine toate întâmplările și trăirile din spatele „cortinei”, Silviu a reușit să illustreze într-un mod personal și atât de caracteristic lui principalele momente ale acestui pelerinaj în plină iarnă. Astfel, chiar și cei care nu au putut să participe, pot cuprinde foarte bine măcar puțin din atmosfera acestei împreună-umblări și din bucuria prilejuită de surprizele cu care Dumnezeu i-a răsplătit, ca de fiecare dată, pe pelerini din comunitatea ASCOR și a Bisericii Studenților și nu numai.

Ca în fiecare pelerinaj, principala grijă e ce fac dacă nu mă trezesc la timp. Dar se pare că ajută Maica Domnului pentru că sar din pat de fiecare dată la prima alarmă a telefonului. De data aceasta, o altă grijă a fost frigul: „Ce ne facem dacă e prea frig? Nu mai mergem? Bem ceai? Vin fierț?”. A trecut și această grijă pentru că mi-am dat seama că apropierea dintre oameni a îndepărtat puțin frigul, aceștia încălzindu-se unul de altul atât fizic, cât și sufletește. Câteva persoane veneau pentru prima dată cu noi în pelerinaj și mă tot întrebam dacă o să le placă. Au trecut toate...

Când am stabilit programul pelerinajului împreună cu părintele duhovnic, am primit o descriere de pelerinaj care semăna mai mult cu a unui exercițiu de rezistență pentru soldați: trezit devreme, mers pe jos, frig, rugăciune, slujbă noaptea, întors iar acasă după 24 de ore de nesomn. Soldați am fost, într-adevăr, sau mai bine zis, „soldate” și doar câțiva soldați.

Dimineața la ora 4:00 ne-am adunat cu toții la autocar. Se pare că ne-am trezit cu brio, așa că am pornit la drum să luăm binecuvântarea părintelui care ne veghează îndeaproape fiecare pas pe jos. Este vorba de Părintele Arsenie Boca, așa că prima oprire a fost la Mănăstirea Prislop, în curtea căreia am intrat adormiți și înțepeniți din cauza dormitului în autocar. Mă gândeam că ori de câte ori am fost aici, nu am prins nicio Liturghie. Gândul meu a fost: „Ce tare ar fi să prindem una acum!”. Mare ne-a fost bucuria când le-am auzit pe maici cântând Sfinte Dumnezeule și citind Apostolul zilei! Drumul spre mormântul Părintelui Arsenie ne-a dezmoșit puțin, gheața de pe alee făcându-ne să arătăm ca niște pinguini dansatori. Slava Domnului că am ajuns și aici!

Am pornit din nou la drum și... la cafea, evident. Cu toții am avut nevoie de ea. Pauza de la Sarmisegetuza ne-a trezit puțin, iar apoi am pornit mai departe, spre Oravița, unde am făcut ultima oprire. Aici, surpriză! Ne-am dat seama că Părintele Teofan, duhovnicul Mănăstirii Nera, ne urmărea atât în rugăciune, cât și trupește, când ne-a transmis că ne va trimite printr-o maică o masă caldă la prânz.

Păcătosule, diseară, la Liturghie, va sluji Vlădica, Episcopul vicar de la Timișoara, ne-a spus Părintele Teofan.

Asta da veste! Până la urmă am avut și Liturghie arhierescă.

De la Răcășdia am luat-o pe jos. Drumul a fost anevoios: ceață, frig, vânt și totuși am mers cu cântec înainte. Drumul spre mănăstire a fost un drum binecuvântat, traficul aproape inexistent, toate satele aflându-se de o parte și de alta. Am intrat în primul sat, la Ciuchici, unde părintele paroh ne-a invitat la un ceai din plante alese, de pe câmpie, îndulcit cu dragoste și... zahăr. Nu am stat prea

mult, pentru că ne toropea căldura din biserică, iar noi mai avem ceva de mers. În timp ce traversam sat cu sat, la 14:15 am primit un telefon de la o maică de la Nera care voia să ne întrebe pe unde suntem. Era în drum spre noi cu mâncare și ceai cald. Ce minunăție! Mâncare caldă, ceai... Pauza de masă a fost la intrarea în Macoviște.

Pauză de masăaaaaaaa!!! Vine mâncarea acum!!!

Ce mâncare vine? Ai comandat la catering?

Am comandat pizza, a zis un glumeț.

Tocmai atunci a apărut o dubă cu două măicuțe care ne chemau să descărcăm ceaiul cald și pizza! Cine își putea închipui că o simplă vorbă aruncată în vânt de un păcătos ca mine va fi auzită de Maica Domnului și adusă la viață? Ne-am ospătat din plin și am pornit spre Slatina Nera, Sasca Montană.

În Sasca, patinoar, nu glumă. Ce mers în coloană? Ce grupare? O bună porțiune de drum, abia de am putu merge, mai degrabă dansam pe gheață. Nu știai dacă cel din fața ta mergea sau dansa vreo horă, vreo sărbă.

Într-un final, am ajuns la Mănăstirea Nera unde am fost așteptați de Părintele Teofan, sora Raluca și sora Liliana, foste ASCOR-iste, dar și de o parte din grupul nostru de pelerini care au venit cu autocarul până la mănăstire. Văzând cât de neputincioși eram, au ales să meargă direct la mănăstire ca să ne pomenească în rugăciuni.

După poza de grup, am mers cu cele două surori să ne închinăm la sfinții ale căror moaște și icoane se află în biserică mare și în paraclis. Am intrat cu toții în biserică mare de lemn unde era cald, întuneric și multă liniște. Cine să mai plece de acolo? Ne-am luat totuși inima în dinți, înghețați cum eram, și am mers la cele patru paraclise ale mănăstirii ca să-i mulțumim fiecărui sfânt în parte pentru că ne-au ajutat să ajungem până acolo cu rugăciunile lor.

Apoi a urmat sinaxa cu Părintele Teofan în trapeza mănăstirii, unde se pare că nu există încălzire. În timpul discuției cu Părintele Teofan, am auzit întrebări și răspunsuri care mai de care mai ziditoare, făcându-ne să uităm de frig, foame și somn, și întrebându-ne: „Eu de ce nu fac așa? De ce spovedesc același păcat de mai multe ori, când ar trebui să mă opresc din a face păcatul respectiv?”. Gata și sinaxa, dar acum dilema mea era: „Cum să mă încălzesc cu pantofii

care se udase în timpul mersului pe jos și acum erau uzi, uzi? Asta e, voi răci. Iar voi dormi pe la vecini până îmi revin ca să nu răcesc copilul acasă”. Dar stai că maicile au siropuri bune de răceală: Gripinstop – maxim de bun și de eficient! Bei din el și nu răcești. Abia așteptam să mă medicamentez după Liturghie.

A început Liturghia. În altar erau părintele slujitor și Părintele Călin, care ne-a însoțit pe noi, dar Vlădica – nicăieri. La un moment dat, a intrat pe ușa bisericii un monah în reverendă. Era foarte simplu și a mers direct în altar. Au urmat închinăciuni, a început să se îmbrace, dar ce să vezi? Și-a pus omofor! Era Vlădica, PS Paisie Lugojanul!

Maicile au început să cânte Paraclisul Maicii Domnului când mi-am dat seama că nu am cum să rezist la slujbă fără să adorm după atâta drum. Am tot tras de mine: hai până la Apostol, hai până la Heruvic... Dar nu a funcționat, așa că deodată am ațipit și am dat cu capul de o maică din fața mea care cânta în strană. Acesta chiar a fost semn că trebuia să mă trezesc. Fuga afară și dăi cu zapadă pe față și în cap. Acum să vedem cine mai adoarme! N-am mai ațipit până la final, când a venit mult așteptatul moment al Împărțășaniei. A avut loc exact când a zis Părintele Teofan, la 00:00, la miezul nopții. Îmi venea în minte fraza auzită la o Liturghie și spusă de PS Macarie al Europei de Nord, când la Împărțășania preoților, i-a îndemnat: „Poftiți la ospăț”. Într-adevăr, mare ospăț a fost Preasfântul Trup și Sânge!

Maicile au pășit încet spre potir, iar noi imediat după ele. După binecuvântarea de final, ne-am îndreptat spre trapeză unde, după cum spunea Părintele Ioachim de la Lainici, ne-am ocupat și de trup. Ciorba caldă, mămăliga cu brânză, pâinea cu miere au pus capacul ospățului pământesc și au dat putere pelerinilor să pornească din nou pe patinoar, la vale spre autocar. Parcă eram niște licurici prin pădure: la două noaptea cu lanterne, ținându-ne unul aproape de altul ca să nu ne prindă vreun lup.

Înainte de a pleca de la mănăstire, Părintele Teofan ne-a spus:

Am avut câini și pisici la manastire, dar nu mai avem câini...

De ce, părinte?

Păi, lătrau la lupi și făceau mare gălăgie...

Asta da încurajare de drum! Am ajuns la autocar, ne-am numărat și ne-am bucurat că eram toți vii și întregi. Am dat slavă Domnului și am pornit spre casă. Mare bucurie când am descoperit că maicile ne pusese ră la fiecare câte un pachetel cu ceva de-ale gurii pentru drum și o sticlă de Gripinstop să nu răcim.

Deși am plecat din Cluj vineri noaptea spre sâmbătă, deși am mers 800 km cu autocarul și 23 pe jos, deși am ajuns înapoi abia duminică dimineața, mă simțeam atât de bucuros și de liniștit, încât aș fi luat totul de la capăt chiar atunci. Am fost cel mai mic număr de pelerini pe jos de până acum, dar nu cred că am văzut în niciun pelerinaj atâta grijă și dragoste față de aproapele ca în acesta. Am fost o familie devarată.

Bunul Dumnezeu să ne ajute să nu ne oprim pașii aici!

Echipe: Tatiana Onilov, Andrei Mitrică, Gabriela Bulgaru, Ana-Maria Neag, Dana Filaropol, Andreea Micu, Iulia Anamaria Mureșan, Oana Laura Dăgă, Romina Sopoian.
Adresa ASCOR: Biserica din Hașdeu 45, Cluj-Napoca
Redacția FILOCALIA: Piața Avram Iancu, nr. 18, Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com
ISSN: 1224-0567